

G CONSELLERIA
O HISENDA
I I RELACIONS
B EXTERIORS

**GUIA PRÀCTICA PER A LA INCLUSIÓ DE CLÀUSULES DE
CARÀCTER AMBIENTAL EN LA CONTRACTACIÓ DE
L'ADMINISTRACIÓ DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA DE
LES ILLES BALEARS I EL SECTOR PÚBLIC AUTONÒMIC**

INDEX

[Introducció](#)

[Guía pràctica](#)

I. [Àmbit objectiu d'aplicació de les clàusules ambientals](#)

II. [Clàusules ambientals en la normativa autonòmica](#)

1. [Normativa](#)
2. [La petjada de carboni](#)

III. [Introducció de clàusules ambientals en la fase de preparació del contracte](#)

1. [Definició de l'objecte contractual](#)
2. [Pressupost base de licitació](#)
3. [Especificacions tècniques ambientals](#)
4. [Utilització de variants](#)

IV. [Introducció de clàusules ambientals en la fase d'adjudicació del contracte.](#)

1. [Criteris de selecció del contractista](#)
2. [Prohibicions de contractar](#)
3. [Criteris d'adjudicació](#)

V. [Introducció de clàusules ambientals en la fase d'execució del contracte](#)

1. [Obligacions legals en matèria mediambiental](#)
2. [Condicions especials d'execució](#)
3. [Penalitats](#)

INTRODUCCIÓ

Tant el Dret de la Unió Europea com la legislació bàsica estatal atribueixen a la contractació pública una marcada dimensió estratègica a fi d'aconseguir una millor relació qualitat-preu per a l'erari públic.

La **Directiva 2014/24/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de febrer de 2014, sobre contractació pública**, en el seu considerant segon reconeix el paper clau de la contractació pública en l'Estratègia Europa 2020, alhora que incorpora múltiples eines al servei de la promoció de la contractació ecològica, social i d'innovació.

Per part seva, **la Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic**, per la qual es transposen a l'ordenament jurídic espanyol les Directives del Parlament Europeu i del Consell 2014/23/UE i 2014/24/UE, de 26 de febrer de 2014 és fins i tot més ambiciosa en el disseny instrumental de la contractació pública.

L'apartat tercer del primer article de la Llei proclama que "en tota contractació pública s'incorporaran de manera transversal i preceptiva criteris socials i mediambientals sempre que guardin relació amb l'objecte del contracte, en la convicció que la seva inclusió proporciona una millor relació qualitat-preu en la prestació contractual, així com una major i millor eficiència en la utilització dels fons públics". A més, n'hi ha referències a consideracions i criteris mediambientals en 13 articles de la Llei.

La incorporació de clàusules ambientals es realitza en tot cas sens detriment dels principis de publicitat, lliure concurrència, transparència i igualtat de tracte. De la mateixa manera, els principis d'eficàcia i eficiència que regeixen l'execució de la despesa pública es veuen clarament afavorits mitjançant la incorporació de criteris ambientals, perquè aconsegueixen col·locar la contractació pública i els seus efectes al servei de la ciutadania i de les finalitats que són pròpies de les administracions públiques. I en tot cas supedita la contractació pública ambientalment responsable als principis i preceptes que en matèria de contractació pública estableixen la Directiva 2014/24/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de febrer de 2014, la Directiva 2014/23/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de febrer de 2014, i de la Llei 9/2017 de contractes del sector públic.

També el Govern de les Illes Balears manté un important compromís con el desenvolupament sostenible en els seus tres vessants: social, ambiental i econòmic, impulsant en tota la seva acció de govern les mesures estratègiques, des del seu àmbit competencial, encaminades a la consecució dels objectius marcats en l'Agenda 2030 de desenvolupament sostenible.

GUIA PRÀCTICA PER A LA INCORPORACIÓ DE CLÀUSULES AMBIENTALS EN LES DIFERENTS FASES D'UN PROCEDIMENT D'ADJUDICACIÓ CONTRACTUAL

S'entén per contractació pública ecològica el procés a través del qual les autoritats adquireixen béns, obres i serveis amb un impacte mediambiental reduït durant el seu cicle de vida, en comparació amb el d'altres béns, obres i serveis amb la mateixa funció primària que s'adquiririen en el seu lloc.

D'acord amb el que s'estableix l'Acord de Consell de Govern de 3 de gener de 2022, s'entén per clàusules mediambientals aquelles disposicions mitjançant les quals s'incorporen als procediments de contractació pública diferents qüestions de política ambiental i energètica, com la política de prevenció de la generació i perillositat dels residus, de reducció d'emissions, d'increment de l'eficiència energètica, de promoció de la mobilitat sostenible, d'estalvi d'aigua i prevenció de la contaminació, de millora de la qualitat de l'aire, de mitigació i adaptació al canvi climàtic o de reducció del balafiament alimentós o de promoció i millora de la producció agrària i pesquera, entre altres.

Tot producte que adquirim, sigui menjar o qualsevol altre tipus d'objecte, té una petjada ecològica calculable segons paràmetres com el seu procés de producció, el seu transport i distribució, o els residus que genera després del seu ús. Aquest document descriu consideracions ambientals que s'han d'incorporar com a criteris d'adjudicació, condicions especials d'execució, requisits de solvència tècnica o com a prescripcions tècniques, que són compatibles entre si, de manera que la incorporació d'unes no exclou les altres, sinó que en determinats casos són complementàries.

Aquesta guia es concep com una eina d'orientació per ajudar als òrgans de contractació de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i el seu sector públic instrumental a efectuar les reflexions precises de cara a avaluar la idoneïtat d'incorporar als seus contractes alguna o algunes de les clàusules mediambientals previstes en en l'Acord esmentat.

La seva pretensió és la d'aportar certitud de cara a la seva aplicació. La seva finalitat és, per tant, la de contribuir a una millor comprensió de les opcions que poden resultar més apropiades en atenció a les característiques del contracte a adjudicar, però sense imposar el contingut concret que han de reunir els plecs del contracte, ja que aquesta decisió competeix únicament a l'òrgan de contractació.

Per a aconseguir la correcta aplicació de les clàusules ambientals caldrà que s'hagi determinat de manera correcta l'objecte del contracte, que s'hagin definit i difós de manera adequada els requisits a complir pels licitadors i que s'estableixin indicadors objectius de compliment i les conseqüències de les possibles infraccions.

Quan les solucions amb característiques ambientals siguin generalment disponibles en el mercat, és preferible introduir-les com a requeriments ambientals en les prescripcions tècniques. Quan la disponibilitat d'aquestes solucions encara sigui reduïda, és millor introduir-los com a criteris en l'adjudicació o com a aspectes de negociació en el plec de clàusules administratives particular.

En alguns apartats de la guia s'inclouen un quadre resum dels continguts de l'apartat i un quadre d'exemples.

Donada la complexitat i diversitat de la contractació, sens detriment de les consideracions ambientals recollides en l'acord de CG i en aquest document, els òrgans de contractació podran incorporar requeriments diferents o complementaris als assenyalats.

Per a ampliar la informació podeu consultar:

[Pla de contractació pública ecològica de l'AGE](https://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm)
https://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm
<https://www.ihobe.eus/criterios-ambientales>
https://justiciaalimentaria.org/sites/default/files/docs/guia_justicia_alimentaria_ok_mail.pdf

I. ÀMBIT OBJECTIU D'APLICACIÓ DE LES CLÀUSULES AMBIENTALS

L'Acord de Consell de Govern de 3 de gener de 2022 és d'aplicació a tots els procediments d'adjudicació de contractes, de conclusió d'acords marc o d'articulació de sistemes dinàmics d'adquisició que es tramitin per l'Administració de la CAIB i el seu sector públic instrumental. Queden fora de l'àmbit d'aplicació de l'acord els contractes adjudicats a través de l'adhesió a sistemes externs de contractació centralitzada diferent a l'autonòmica.

A l'hora de decidir el procediment a utilitzar i quina és la millor manera d'integrar les clàusules mediambientals és convenient disposar d'un cert coneixement del mercat, per exemple, sobre la disponibilitat, el cost i les possibles repercussions pràctiques de triar alternatives més ecològiques.

En el context específic de cada procediment d'adjudicació, els plecs de clàusules administratives particulars han d'incloure les consideracions ambientals que s'estableixin per part de l'òrgan de contractació com a criteris de solvència, d'adjudicació o com a condicions especials d'execució (article 122.2 de la LCSP).

L'admissibilitat d'aquestes clàusules depèn de si s'ajusten –o no– al que es disposa

en la normativa contractual i si compleixen amb les exigències de concreció suficient per estimar la seva vinculació amb l'objecte contractual. Així mateix, la inclusió de clàusules ambientals en els plecs d'un contracte s'ha d'efectuar amb ple respecte als principis de publicitat, transparència, igualtat, no discriminació i proporcionalitat per fomentar la màxima concurrència.

Han de fer-se publicitat en l'anunci de licitació i recollir-se en els plecs de clàusules administratives particulars.

Han de respectar els principis rectors de la contractació pública.

Per a un adequat control, en la memòria justificativa del contracte ha de constar una justificació adequada i suficient de la finalitat ambiental perseguida amb la clàusula mediambiental proposta, de la seva vinculació amb l'objecte del contracte i dels motius de la seva inclusió i possible quantificació.

En el supòsit de la seva consideració com a criteri d'adjudicació ambiental, junt amb l'acreditació de la seva vinculació amb l'objecte del contracte i de la seva publicitat a través dels plecs i de l'anunci de licitació, es requereix que el criteri d'adjudicació permeti una avaluació comparativa de les ofertes; és a dir, que sigui específic i quantificable objectivament (requisits exigits per l'article 145.5 de la LCSP).

Consultes al mercat senzilles poden ajudar a proporcionar una certa informació bàsica. Això pot ser especialment útil si es desitja aplicar uns requisits mediambientals ambiciosos o considerar solucions innovadores relativament noves en el mercat.

La LCSP permet específicament efectuar **consultes preliminars al mercat** amb els proveïdors per a obtenir un assessorament que es pugui utilitzar en la preparació del procediment. Aquest procés s'ha de dur a terme de manera transparent i no discriminatòria.

Els resultats de la consulta no poden atorgar un avantatge injust a cap dels proveïdors participants en ella; per a evitar-ho, haurà de garantir que la informació es posi a la disposició de tots els candidats o licitadors potencials, així com concedir un termini adequat per a l'elaboració de les ofertes.

És convenient permetre que el mercat conegui, amb antelació suficient, quines licitacions inclouran criteris mediambientals. Això donarà el temps suficient als proveïdors per a preparar el compliment dels seus requisits.

En tot cas, s'inclouran consideracions de caràcter ambiental en qualsevol de les fases dels procediments d'adjudicació dels contractes que tinguin per **objecte les obres, subministraments o serveis inclosos en els criteris desenvolupats per la Unió Europea per a la contractació pública ecològica**¹

En el moment de redactar aquesta guia els grups de productes i serveis inclosos són:

- Productes i serveis de neteja
- Paper per a còpies i paper gràfic
- Cogeneració
- Edificis d'oficines
- Equips elèctrics i electrònics en el sector de l'atenció de la salut
- Electricitat
- Alimentació i serveis de subministrament de menjars des de l'exterior
- Mobiliari
- Productes i serveis de jardineria
- Aparells de reproducció gràfica Il·luminació interior
- Equips ofimàtics
- Disseny, construcció i manteniment de carreteres
- Aixeteria sanitària
- Enllumenat públic i semàfors
- Matèries tèxtils
- Vàters i urinaris
- Transport

El Pla de Contractació Pública Ecològica de l'Administració General de l'Estat, els seus organismes autònoms i les entitats gestores de la Seguretat Social (2018-2025) també considera prioritaris a efectes del pla aquests grups de béns, obres i serveis.²

¹ L'establiment de criteris en matèria de contractació pública ecològica (CPE) de la Unió Europea té com a objectiu facilitar a les autoritats públiques la compra de productes i la contractació de serveis i obres amb un impacte mediambiental reduït. Aquests criteris estan formulats de tal manera que, si l'autoritat corresponent ho considera adequat, pot incorporar-los (parcial o totalment) als seus plecs de condicions després d'una mínima revisió.

Els criteris es divideixen en criteris de selecció, especificacions tècniques, criteris d'adjudicació i clàusules d'execució del contracte. Hi ha dos tipus de criteris:

- Criteris bàsics: dissenyats per a possibilitar una aplicació senzilla de la CPE; se centren en les esferes clau del comportament mediambiental d'un producte i el seu objectiu és reduir al mínim les despeses d'administració que suporten les empreses.
 - Criteris generals: prenen en consideració un major nombre d'aspectes o majors nivells de comportament mediambiental, i estan destinats a autoritats que desitgin anar més enllà en el compliment dels objectius mediambientals i d'innovació.
- Quan els criteris per a tots dos tipus coincideixen, s'introdueix la fórmula "igual per als criteris bàsics i generals".

Aquests criteris estan disponibles en gairebé tots els idiomes dels estats membres en l'enllaç següent:
https://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

² <https://boe.es/boe/dias/2019/02/04/pdfs/BOE-A-2019-1394.pdf>

A més, seran d'incorporació obligatòria, sempre que estiguin relacionades amb l'objecte del contracte, les consideracions mediambientals que es desenvolupen a l'apartat següent d'aquesta guia, establerts en:

- la Llei 8/2019, de 19 de febrer, de residus i sòls contaminats de les Illes Balears³ en matèria de prevenció, reutilització, preparació per a la reutilització i reciclatge dels residus;
- la Llei 10/2019, de 22 de febrer, de canvi climàtic i transició energètica⁴ pel que fa a les polítiques climàtiques de mitigació i adaptació al canvi climàtic i de transició a un model energètic sostenible, socialment just, descarbonitzat, intel·ligent, eficient, renovable i democràtic;
- la Llei 3/2019, de 31 de gener, agrària de les Illes Balears⁵ respecte a la política de millora de la cadena alimentària,

De forma excepcional, l'òrgan de contractació podrà considerar que en determinats procediments no resulti apropiada la incorporació dels criteris ambientals en els termes establerts en els apartats anteriors. En aquests casos s'ha d'emetre un informe motivat que s'ha d'incorporar a l'expedient.

En l'adjudicació de contractes d'obres de valor estimat inferior a 40.000 euros, IVA exclòs, i de qualsevol altre tipus de contracte de valor estimat inferior a 15.000 euros, IVA exclòs, s'inclouran les clàusules de caràcter mediambiental sempre que sigui possible.

I. CLÀUSULES AMBIENTALS EN LA NORMATIVA AUTONÒMICA.

En el marc de la normativa autonòmica, el Govern de les Illes Balears vol impulsar que la contractació pública incorpori criteris en matèria ambiental, de sostenibilitat i eficiència energètica que reforcin les polítiques ambientals i energètiques de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i el sector públic instrumental i facilitin el compliment dels objectius internacionals de lluita contra el canvi climàtic assumits pel Govern d'Espanya, així com la instauració en la Comunitat Autònoma d'un nou model autonòmic sostenible i baix en carboni, estructurat en accions cap a la mitigació i adaptació al canvi climàtic a les Illes Balears.

Així, tant la Llei 3/2019, de 31 de gener, agrària de les Illes Balears, la Llei 8/2019, de 19 de febrer, de residus i sòls contaminats de les Illes Balears com la Llei 10/2019, de 22 de febrer, de canvi climàtic i transició energètica estableixen

3 [BOIB núm.23, de 21 de febrer de 2019](#)

4 [BOIB m.27 de 2 de març de 2019](#)

5 <https://intranet.caib.es/eboibfront/CA/2019/10939/seccio-i-disposicions-generals/471>

obligacions de caràcter mediambiental a incloure en els procediments de contractació pública de la Comunitat Autònoma.

1. **NORMATIVA AUTONÒMICA**

a) **Llei 8/2019, de 19 de febrer de residus i sòls contaminats de les Illes Balears.**

L'article 22 estableix el següent:

1. Les administracions de les Illes Balears, en l'àmbit de les pròpies competències, als efectes d'assolir un major nivell de prevenció en la generació dels residus, entre altres mesures, han d'adoptar les següents:

a) Promoure la venda i la compra a granel, sense menyscabar la seguretat alimentària i els drets dels consumidors, els béns i serveis duradors, l'ús de productes que siguin eficients en la despesa de recursos, reparables i reciclables.

b) Potenciar, afavorir i regular el mercat d'envasos retornables per tal d'incrementar els que siguin reutilitzables. I fomentar la disminució dels que siguin d'un sol ús, especialment dels de reutilització o reciclatge difícils.

.....

d) Fomentar i facilitar la recuperació, classificació i reutilització dels documents que contenguin valor patrimonial, històric o cultural important (mapes, revistes, llibres, etc.).

e) Fomentar la reducció en la generació de residus en processos relacionats amb la producció industrial, l'extracció de minerals i la construcció i la demolició, tenint en compte les millors tècniques disponibles, així com la classificació i separació dels residus generats.

f) Establir criteris i la metodologia per a l'anàlisi del cicle de vida (ACV) dels productes, de manera harmonitzada amb les directrius de la Unió Europea.

.....

j) Promoure la recerca, el desenvolupament i l'ús de tècniques ecològiques racionals i de tècniques de disseny de productes que impliquin una reducció de l'impacte ambiental i de la generació de residus.

k) Establir objectius qualitatius en la producció de residus.

l) Incorporar criteris de prevenció en els procediments de contractació pública.

.....

2. Les administracions públiques de les Illes Balears, en l'àmbit de les competències pròpies, han de promoure i fomentar l'ús de productes reutilitzats i procedents de la valorització material de residus. Així, s'han de preveure les mesures següents:

a) Foment de la reutilització i valorització interna i externa dels residus a les empreses, procurant-ne la transformació en subproductes.

.....

e) Priorització de la compra pública de productes reutilitzables i/o reciclats, que s'haurà de tenir en compte obligatòriament en els concursos públics de licitació.

f) Especialment, s'ha de considerar i prioritzar la reutilització de residus o productes procedents del tractament de residus, com els àrids reciclats i el mobiliari urbà fet de materials reciclats, quan aquests compleixin les exigències per a una aplicació determinada i tinguin les certificacions pertinents.

.....

4. A partir del 20 de març de 2021, és obligatori l'ús de productes de neteja naturals i/o ecològics amb certificació a tots els contractes i compres públiques, sempre que existeixin productes d'aquestes característiques en el mercat.

L'article 8 h) estableix que en els contractes de recollida i/o tractament de residus l'adjudicatari haurà de destinar un 1% del pressupost del contracte a executar les mesures de formació i sensibilització relacionades en aquest article.

L'article 23 estableix, a partir del 20 de març de 2021, restriccions específiques respecte a l'ús, distribució i venda de productes d'un sol ús: bosses de plàstic, estris, productes alimentaris en format monodosi, canyetes per a begudes, etc.

L'article 24.1.b) estableix que a partir del 20 de març de 2021 queda prohibida la distribució i venda de:

- a) Productes cosmètics d'aclarit i productes de manteniment i neteja de la llar que continguin microperles afegides (microplàstics emprats en productes amb finalitat abrasiva, per a exfoliar, polir o netejar)
- b) Les versions no reutilitzables i no recarregables de cartutxos i tòners d'impressora i fotocopiadora.
- c) Els models d'encenedors que no garanteixin almenys 3.000 enceses efectives

L'article 25 estableix el següent:

- a) Les administracions públiques de les Illes Balears, en l'àmbit de les competències respectives, han d'afavorir i fomentar la prevenció d'envasos i l'ús d'envasos reutilitzables.
- b) No es podran distribuir, amb caràcter general, begudes en envasos d'un sol ús en edificis i instal·lacions de les administracions i ens públics, amb independència de la seva modalitat de gestió, a partir del 20 de març de 2021.
- c) En aquests espais s'instal·laran i es mantindran operatives fonts d'aigua potable en condicions que garanteixin la higiene i la seguretat alimentària. Alternativament es podrà subministrar aigua en envasos reutilitzables, sens perjudici que en els centres sanitaris i educatius es permeti la comercialització en envasos d'un sol ús. Els tassons subministrats seran preferentment reutilitzables o, en tot cas, compostables.
- d) En els esdeveniments públics que tinguin el suport de les administracions públiques, sigui en el patrocini, l'organització o en qualsevol altra fórmula, s'han d'implantar alternatives a la venda i la distribució de begudes envasades i de tassons d'un sol ús i, en tot cas, s'ha de garantir l'accés a aigua no envasada o en botelles reutilitzables. A més, s'ha d'implantar un sistema de dipòsit per evitar l'abandonament d'envasos i tassons o la seva gestió incorrecta.

L'article 29 estableix que s'ha de preveure necessàriament en els contractes, públics i privats, de manteniment i neteja d'immobles l'obligació de separació en origen dels residus. A més, la fracció orgànica dels residus domèstics s'ha de recollir mitjançant bosses compostables, d'acord amb la norma UNE EN 13.432:2001.

Per assessorament i sol·licitud d'informació sobre la matèria, especialment sobre l'article 22 de la Llei 8/2019, el departament competent és el [Punt d'Informació Ambiental](#) de la CAIB, depenent de la Direcció General de Residus i Educació Ambiental de la Conselleria de Medi Ambient i Territori. Una vegada estigui constituïda l'Oficina de Prevenció de Residus de les Illes Balears (OPRIB), les sol·licituds d'informació s'hauran de fer a aquest organisme.

b) Llei 10/2019, de 22 de febrer, de canvi climàtic i transició energètica.

En el capítol I del Títol VI (art.68 a 74) s'estableix l'obligació de promoure la sostenibilitat energètica i mediambiental en el marc de la normativa de contractació pública. A aquest efecte s'han d'incorporar, sempre que l'objecte del contracte ho permeti, criteris de sostenibilitat i d'eficiència energètica en la contractació. En cas contrari, s'haurà de justificar motivadament la no inclusió d'aquests criteris.

A més les administracions públiques han de fomentar modalitats de contractació que permetin sufragar els costos d'inversió mitjançant l'estalvi generat amb proveïdors de serveis energètics.

En la Llei de canvi climàtic també s'inclouen les següents mesures específiques:

- Els contractes de subministrament elèctric que es licitin seran d'energia certificada d'origen 100% renovable. Les administracions públiques de les Illes Balears, en la mesura que sigui possible, s'autoabastiran d'energia elèctrica renovable a través d'autoconsum o de contractes bilaterals.
- Es promourà la contractació bilateral d'energia amb productors d'energia renovable, especialment de l'àmbit territorial de les Illes Balears⁶.
- En els contractes o concessions d'obra pública s'inclouran les prescripcions següents:

⁶ S'ha de tenir en compte que l'exigència o la consideració d'un arrelament territorial de les empreses suposa una limitació de la concurrència i la llibertat d'accés que ha de trobar la seva justificació en la naturalesa del contracte i la necessitat que aquest satisfà. Com tota excepció dels principis generals, haurà d'interpretar-se de manera restrictiva, de manera que la mesura resulti proporcional als fins que la justifiquen.

<https://contratosdelsectorpúblico.es/contenidos/136-actuaciones/septiembre-2016/2928-rtacrc-636-2016-criterios-que-primen-el-arraigo-territorial-limitacion-a-los-principios-de-concurrencia-y-libertad-de-acceso.html>

a) D'acord amb els requeriments de la normativa estatal, les noves edificacions i instal·lacions han de ser de consum energètic quasi nul.

b) Les edificacions i instal·lacions esmentades han d'incloure fonts d'energia renovable ubicades en aquestes o en terrenys limítrofs o adjacents, tret que se'n justifiqui la inviabilitat tècnica.

c) Aquestes edificacions i instal·lacions han d'incorporar l'ús de materials de construcció de baix impacte ambiental, preferentment d'origen local.

d) La inclusió en els projectes de construcció o reforma d'edificacions d'una certificació de construcció sostenible que garanteixi, per a la seva construcció, ús i desmantellament, la reducció d'emissions de gasos amb efecte d'hivernacle, l'eficiència energètica, l'estalvi d'aigua i la reducció dels residus.

Les prescripcions anteriors també s'han d'aplicar als projectes redactats o executats per personal al servei de les administracions públiques o pels mitjans propis d'aquestes.

- Només es poden licitar l'adquisició o el lloguer de turismes, motocicletes, furgons i furgonetes lliures d'emissions. Es poden establir excepcions per raons tècniques, que s'han de justificar degudament en l'expedient de contractació. En el cas de vehicles que hagin de funcionar amb combustibles fòssils, s'ha de prioritzar l'adquisició o el lloguer d'aquells amb menys emissions.
- En els contractes per a l'organització d'esdeveniments i actes públics de caràcter social, cultural, esportiu o de naturalesa similar que duguin a terme les administracions públiques de les Illes Balears ha d'incorporar als plecs corresponents criteris de sostenibilitat i reducció d'emissions associades a aquests.
- D'altra banda, l'art.68 de la Llei 10/2019 estableix la introducció obligatòria com a criteri de valoració de la inscripció dels licitadors en els registres públics de **petjada de carboni** i la reducció o compensació de les seves emissions. Aquesta qüestió es desenvolupa en l'apartat següent de la guia.
- En l'apartat 4 e) de la Disposició Addicional Sisena se estableix com a política mediambiental en el sector agrari la promoció dels productes agroalimentaris de proximitat i ecològics i la seva incorporació a la

contractació pública, per a aconseguir una agricultura i una ramaderia que puguin desenvolupar varietats locals adaptades a les noves condicions climàtiques i per a avançar cap a un model d'autosuficiència alimentària de qualitat altament eficient.

Els òrgans de contractació hauran de tenir en compte aquestes previsions a l'hora d'incorporar les consideracions mediambientals en qualsevol fase dels procediments d'adjudicació de contractes.

L'òrgan assessor en matèria de sostenibilitat i eficiència energètica és [l'Institut Balear de l'Energia](#).

c) Llei 3/2019, de 31 de gener, agrària de les Illes Balears

En matèria de sostenibilitat alimentària la inclusió de clàusules socials i mediambientals té com a finalitat augmentar el consum de productes alimentaris sostenibles i de comerç just, millorar la integració dels productors d'aliments al sistema alimentari, i fomentar el consum d'aliments saludables per al manteniment de la salut pública.

Existeixen serveis i àrees on la incorporació de criteris de sostenibilitat ambiental en matèria alimentària és especialment útil:

- Les màquines dispensadores de begudes fredes i calentes, així com les d'snacks.
- Les cafeteries i menjadors institucionals.
- Els esdeveniments.
- Els menjadors i cafeteries dels centres educatius, hospitals, centres de salut o residències.

Els criteris de sostenibilitat alimentària poden incorporar-se a qualsevol instrument de contractació que tingui a veure amb el consum d'aliments.

El subministrament de productes agraris i agroalimentaris i la contractació del servei de menjador o de càtering no està exempt d'impactes ambientals negatius.

Els principals són:

- Impactes (tant ambientals com socials) derivats dels processos de producció dels aliments.
- Elevada generació de residus (sobretot d'envasos i embalatges i orgànics), sense una gestió adequada d'aquests.
- Alt consum d'aigua i energia en els centres d'elaboració i preparació dels aliments.
- El consum de combustibles i emissions de gasos contaminants pel transport dels aliments preparats fins als centres.

En el capítol V del Títol VII de la Llei agrària de les Illes Balears, seguint els principis de responsabilitat social i ambiental i les recomanacions de la Unió

Europea i la FAO, s'introdueix a l'article 144 la compra o contractació pública verda de productes agroalimentaris com a instrument mitjançant el qual autoritats públiques i semipúbliques podran adquirir productes i serveis agroalimentaris amb un impacte ambiental reduït durant el seu cicle de vida, que aportin beneficis ecosistèmics.

Concretament l'article 144 estableix el següent:

1. Els contractes de subministrament de productes agraris i agroalimentaris del sector públic autonòmic hauran de valorar els aspectes socials, ambientals i de qualitat diferenciada, de conformitat amb la Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic, per la qual es transposen a l'ordenament jurídic espanyol les Directives del Parlament Europeu i del Consell 2014/24/UE i 2014/23/UE, de 26 de febrer de 2014.
2. Atenent criteris ambientals de preservació del mitjà, de lluita contra el canvi climàtic, de reducció de consum energètic i de millora de l'eficiència de la cadena alimentària, els contractes de subministrament de productes agroalimentaris en els quals hi hagi una vinculació entre els esmentats criteris ambientals i l'objecte del contracte, hauran d'establir mecanismes per a afavorir la presència d'aquests productes:
 - a) Productes de qualitat diferenciada.
 - b) Productes ecològics.
 - c) Productes de venda de proximitat (Productes de venda directa i circuits curts)
 - d) Productes frescos.
 - e) Productes de temporada.
 - f)
 - g)
3. D'acord amb l'article 35 bis de la Llei 43/2003, de 21 de novembre, de forests, l'òrgan de contractació també podrà incloure consideracions de tipus ambiental relatives a les condicions de legalitat de l'aprofitament de fusta i dels seus productes derivats en origen com a factor exclouent en cas que no s'acrediti, i d'altres relatives a la seva sostenibilitat, que podrà acreditar-se mitjançant la certificació forestal definida en l'article 6 de la mateixa llei.
4. Sense perjudici de l'aplicació directa dels apartats 1, 2 i 3 anteriors, el Consell de Govern de les Illes Balears ha de regular les condicions i els requisits de la valoració de les circumstàncies assenyalades per a la contractació dels subministraments dels productes agraris entre els quals s'inclouran:

- a) Establir un percentatge mínim d'aliments de producció ecològica i/o de temporada procedents de la venda directa d'un productor o una agrupació o organització de productors agraris.
- b) Valorar durant la fase d'adjudicació els percentatges que se situïn per sobre del requisit mínim als productes ecològics, locals i de temporada.
- c) Incloure clàusules contractuals encaminades a reduir al mínim els residus alimentaris i d'envasos d'aliments.
- d) Aplicar criteris de selecció als proveïdors fonamentats en l'aplicació de mesures de gestió mediambiental adequades, com per exemple les relatives a la formació del personal.

L'Acord de Consell de Govern de 3 de gener de 2022 ha fixat en un 16 % el percentatge mínim d'aliments de producció ecològica i/o de temporada procedents de la venda directa d'un productor o una agrupació o organització de productors agraris.

S'entén per venda directa l'acte de vendre sense intermediaris els productes obtinguts de les activitats agrària i complementària de la mateixa explotació agrària. També s'inclouen els productes transformats en indústries de transformació agrària sense caràcter de complementària, sempre que els ingredients primaris tinguin el seu origen en l'explotació agrària.

La venda directa haurà de complir els requisits establerts als articles 145 fins al 150 de la Llei agrària de les Illes Balears:

- a) Pel que fa als productes poden ser d'origen agrícola, ramader o forestal, i també elaborats o transformats a partir d'aquests, siguin alimentaris o no. En els productes d'origen cinegètic s'hauran de complir les condicions específiques que estableix la normativa aplicable; en el cas de la carn i els productes derivats que no siguin cinegètics, els animals hauran d'haver-se sacrificat d'acord amb la normativa vigent.
Tots els productes objecte de venda directa hauran de complir les condicions específiques que estableix la normativa sanitària vigent.
- b) Pel que fa als titulars de les explotacions poden fer venda directa sempre que compleixin els requisits següents:
 - a) Ser titular d'una explotació agrària inscrita en el Registre insular agrari.
 - b) Abans de començar l'activitat, notificar-ho a l'òrgan gestor del registre insular corresponent per a la seva anotació en el Registre agrari i, si escau, en el Registre d'empreses, establiments i productes del sector alimentari de les Illes Balears.
 - c) Garantir la identificació, la seguretat i la traçabilitat dels productes, i també el compliment de la legislació alimentària i sanitària.
 - d) Produir en l'explotació o elaborar amb ingredients primaris de l'explotació tots els productes objecte de la venda directa.

2. LA PETJADA DE CARBONI⁷

Els béns, serveis i productes que adquireix l'administració pública suposen un impacte sobre l'escalfament global, és a dir, tenen associada una petjada de carboni. L'Administració ha d'esforçar-se a reduir la seva petjada de carboni, i consegüentment, a adquirir béns, serveis i productes amb la menor petjada de carboni possible calculada de manera comparable.

Amb la introducció de la petjada de carboni com a criteri mediambiental en la contractació pública, es dota a l'Administració de la possibilitat de contractar amb empreses coneixedores de la seva petjada de carboni que compten a més amb un pla de reducció d'aquesta, la qual cosa contribuiria a disminuir la pròpia petjada de carboni de l'Administració i, en general, a aconseguir una disminució de les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle per activitats econòmiques.

La petjada de carboni quantifica la quantitat d'emissions de gasos d'efecte d'hivernacle que són alliberades a l'atmosfera a conseqüència del desenvolupament de qualsevol activitat. Aquesta es pot calcular per a una organització, producte, obra o servei.

Mitjançant el càlcul de la petjada de carboni s'identifiquen totes les fonts d'emissions d'efecte d'hivernacle i consegüentment s'aconsegueix un millor coneixement de quins són els punts crítics. D'aquesta manera es poden definir millors objectius i establir mesures de reducció d'energia més efectives.

Per tot això, s'ha de tenir en compte el valor intrínsec que té el càlcul de la petjada de carboni per a una organització, producte, obra o servei si bé ha d'estar acompanyat d'un pla de reducció o compromís de millora d'aquesta petjada.

En la previsió de la llei autonòmica de canvi climàtic d'incloure com a criteri d'adjudicació la inscripció en un Registre de petjada de carboni, planteja especial dificultat el compliment dels requisits que han de complir tots els criteris d'adjudicació de vinculació a l'objecte del contracte i de la garantia de que les ofertes siguin avaluades en condicions de competència efectiva.

En aquest Registre, del qual s'ha d'aprovar encara el seu desplegament reglamentari, s'inscriurà l'anomenada petjada de carboni d'organització, això és, la totalitat d'emissions provinents per efecte directe o indirecte de l'activitat d'una empresa. Si bé hi haurà uns indicadors d'unitats funcionals (per a producte o servei), per tipus de CNAE, per tal de poder comparar les emissions per càpita. En

⁷ Per a informació sobre la petjada de carboni

https://www.miteco.gob.es/es/cambio-climatico/temas/mitigacion-politicas-y-medidas/guia_huella_carbono_tcm30-479093.pdf

tot cas, aquests indicadors s'hauran de revisar en un futur i, periòdicament, en el Pla de Transició Energètica i Canvi Climàtic que estableix la Llei 10/2019. Igualment, en un futur, d'acord amb l'article 80 de la Llei 10/2019, per a certs sectors i productes, es reglamentarà com disposar d'un etiquetatge d'emissions associades a la producció i al transport de productes i a la prestació de serveis.

Per tant, la realització del càlcul de la petjada de carboni d'organització i, a majors, la compensació de les emissions o d'un percentatge de les mateixes amb projectes d'absorció de CO₂ d'algun dels mercats voluntaris de carboni, es podrà sol·licitar com a criteri de selecció (solvència) del contractista (veure apartat IV.1) o condició especial d'execució del contracte (veure apartat V.2), ex article 202.2 de la LCSP, sempre que estigui relacionat amb el seu objecte.

Pel que fa als criteris d'adjudicació el més pràctic seria tenir en compte el càlcul de la petjada de carboni de subministrament, obra o servei, tenint en compte la petjada de carboni d'organització referenciada a l'indicador que correspongui segons el CNAE. Quan existeixi una reglamentació d'etiqueta de petjada de carboni per a productes o serveis específics, es podrà tenir en compte el valor contemplat a l'etiqueta corresponent.

Mitjans d'acreditació del càlcul de la petjada de carboni

- a) Càlcul de la petjada de carboni d'organització:
 - Inscripció en el Registre de Petjada de Carboni. La realització del càlcul de la petjada de carboni es podrà acreditar amb la Inscripció en la secció A del Registre Estatal de Petjada de Carboni i, una vegada que entri en funcionament el Registre Balear de Petjada de Carboni, amb la inscripció en qualsevol d'ells.
En l'àmbit autonòmic la llei de canvi climàtic crea el Registre Balear de Petjada de Carboni, remetent la seva concreció a un desenvolupament reglamentari posterior⁸. La inscripció en el registre autonòmic serà obligatòria per a les grans i mitjanes empreses que operen a les Illes Balears, i voluntària per a la resta del teixit empresarial i ciutadania⁹.
 - Presentació d'un informe sobre el càlcul de la petjada de carboni. També s'haurà d'admetre com a acreditació de la realització del càlcul la presentació d'un informe de càlcul de petjada de carboni.

⁸ http://www.caib.es/sites/canviclimatic2/ca/projecte_de_decret/

⁹ <https://www.miteco.gob.es/es/cambio-climatico/temas/mitigacion-politicas-y-medidas/registro-huella.aspx>

http://www.caib.es/sites/canviclimatic2/ca/registre_balear_de_petjada_de_carboni/

En aquest document s'informa sobre l'activitat de l'empresa en relació amb el seu control i reducció d'emissions de gasos d'efecte d'hivernacle. Ha de presentar la informació rellevant, completa, consistent, precisa i transparent.

Es tracta d'un senzill document que ha de contenir almenys la següent documentació:

- Breu descripció de l'organització/empresa
- Explicació dels límits organitzatius de l'empresa en la qual especifiqui de manera general les operacions que duu a terme dins de l'empresa i quines estan externalitzades.
- Període cobert per l'informe
- Assumpcions realitzades, si n'hi ha, per a realitzar els càlculs
- Emissions totals i desglossament de l'emissions en funció de l'abast 1 (emissions directes) i de l'abast 2 (emissions indirectes).
- Evolució d'emissions en relació amb l'any base.
- Dades d'activitat de l'empresa, en termes econòmics a partir de la xifra de negoci, o en termes físics a través de la producció de l'empresa. Així mateix es facilitarà la intensitat emissiva calculada com el quocient entre les emissions de CO₂ eq i la xifra de negoci de l'organització
- Any base per a l'anàlisi dels avanços
- Pla de millora: contindrà els objectius de reducció de petjada de carboni i les mesures previstes per a la seva consecució.
- Quant al Pla de millora tindrà un mer valor declaratiu, sense que la seva infracció per part del contractista comporti cap conseqüència jurídica. L'objectiu de l'exigència del Pla de millora no és un altre que l'obligar el contractista a fer l'exercici de pensar que mesures podrien millorar la seva petjada de carboni d'organització. En aquesta fase inicial de creació de cultura de HC no procedeix convertir aquesta obligació en una condició d'execució o similar.

a) Càlcul de petjada de carboni de producte o activitat:

Mentre no existeixi per al tipus de producte una reglamentació sobre etiqueta de petjada de carboni es podrà tenir en compte la petjada de carboni d'organització en referència a l'indicador que es correspon amb el CNAE del tipus d'activitat, tal i com restarà a la reglamentació corresponent al Registre de Petjada de carboni balear.

I. INTRODUCCIÓ DE CLÀUSULES AMBIENTALS EN LA FASE DE PREPARACIÓ DEL CONTRACTE

1. DEFINICIÓ DE L'OBJECTE CONTRACTUAL I DETERMINACIÓ DE LES NECESSITATS A SATISFER A TRAVÉS DEL CONTRACTE

L'òrgan de contractació té un ampli marge de llibertat per fixar les característiques i les funcionalitats de la prestació que s'ha de contractar en vista de les necessitats que vol satisfer.

La definició de l'objecte del contracte i la identificació dels necessitats que s'han de satisfer són essencials en la selecció de clàusules ambientals que es poden incorporar a cada contracte. La seva importància va més enllà del moment inicial del contracte perquè incideix també en la fase d'adjudicació, atès que és requereix, per exemple, que els criteris que s'utilitzin per adjudicar el contracte han d'estar directament vinculats amb el seu objecte.

La possibilitat d'incloure objectius mediambientals en la definició de l'objecte contractual varia segons la tipologia de contractes però, sobretot, en funció dels objectius específics pretesos amb el contracte o que el contracte afecti o pugui afectar el medi ambient. En aquests casos es podran incloure expressament dins del seu objecte o descripció les consideracions mediambientals a satisfer que millorin l'eficiència i sostenibilitat de les obres, subministraments o serveis sempre que no es concretin de tal forma que restringeixin la competència o produeixin un efecte discriminatori entre els candidats o licitadors. Això facilita als licitadors la ràpida identificació del que es desitja i transmet el missatge que el comportament mediambiental del producte o servei serà una part important del contracte.

RESUM

- Avaluar les necessitats reals tenint en compte el possible impacte ambiental del contracte.
- Si es considera adient, efectuar consultes preliminars al mercat senzilles per a obtenir informació bàsica sobre la disponibilitat, el cost i les possibles repercussions pràctiques de triar alternatives més ecològiques.
- Incloure objectius mediambientals en la definició de l'objecte contractual segons la tipologia de contractes en funció dels objectius específics pretesos amb el contracte o que el contracte afecti o pugui afectar el medi ambient.
- Concretar les consideracions ambientals de tal forma que no restringeixin la competència o produeixin un efecte discriminatori entre els candidats o licitadors.

EXEMPLES D'OBJECTE DE CONTRACTE AMB CONSIDERACIONS MEDIAMBIENTALS

- La prestació de serveis de neteja amb un impacte mediambiental reduït
- Adquisició de paper d'oficina reciclat fabricat al 100% amb fibra de paper recuperat o paper ecològic.
- Adquisició d'electricitat procedent en un 100% de fonts d'energia renovables .
- Adquisició d'aparells elèctrics i electrònics utilitzats en el sector de l'assistència sanitària amb un impacte mediambiental reduït.
- Adquisició d'ordinadors o aparells de visualització amb baix impacte mediambiental durant tot el seu cicle de vida.
- Contractació de l'empresa de servei de càtering per a un esdeveniment on s'utilitzin productes d'agricultura ecològica, es minimitzi la generació de residus i es desenvolupi amb procediments i pràctiques ambientalment millors.
- Adquisició de mobiliari fabricat amb fusta procedent d'explotacions forestals sostenibles.
- Adquisició d'equipaments energèticament eficients.
- Execució de les obres de d'acord amb el projecte i aplicant mesures de protecció i bona gestió ambiental.
- Redacció del projecte tenint en compte criteris ambientals i garantint la minimització dels impactes ambientals durant tot el cicle de vida de la infraestructura (disseny, execució, ús i manteniment, i renovació, rehabilitació o desconstrucció).
- Contractació del servei de menjador amb criteris ambientals quant als productes alimentaris i al desenvolupament del contracte.
- Contractació del servei de missatgeria exterior i/o de valisa interna per a cobrir les necessitats de l'administració amb un menor impacte mediambiental.
- Subministrament de fruita i verdura ecològica per al centre....
- Contracte de càtering amb menús saludables...

2. PRESSUPOST BASE DE LICITACIÓ

Un dels aspectes que poden quedar afectats per l'elecció d'unes condicions d'execució ambientals o altres i que haurà de gaudir de publicitat suficient, serà el pressupost base de licitació.

El preu del contracte s'ha d'ajustar al que disposa l'article 100.2 de la LCSP, que indica que en el moment d'elaborar-lo, els òrgans de contractació cuidaran que el pressupost base de licitació sigui adequat als preus del mercat. A aquest efecte, el pressupost base de licitació es desglossarà indicant en el plec de clàusules administratives particulars o document regulador de la licitació els costos directes i indirectes i altres eventuals despeses calculades per a la seva determinació.

Aquesta exigència té per objectiu garantir que en la contractació hi hagi un equilibri entre les parts i que cap no obtengui un enriquiment injust, però també intenta assegurar la viabilitat i l'execució correcta de les prestacions contractuals.

Això es deu al fet que una determinació incorrecta del pressupost del contracte pot ocasionar un perjudici greu a l'interès públic, perquè augmenta significativament les possibilitats d'execucions inadequades de les prestacions objecte del contracte. Un pressupost de licitació conforme al preu de mercat és, per tant, un requeriment legal que fa aconsellable que l'òrgan de contractació faci els estudis econòmics necessaris per evitar així la presentació d'ofertes amb valors anormals o desproporcionats.

Resulta essencial que l'òrgan de contractació analitzi si el tipus de condició o les característiques exigides en el contracte poden suposar un cost afegit en l'execució d'aquest.

Aquesta circumstància haurà de reflectir-se adequadament en el pressupost base de licitació, ja que si està calculat per davall del cost real poden ocasionar-se dues situacions, igualment negatives. La primera d'elles, que suposi una restricció indeguda de la competència, ja que alguns dels licitadors poden veure limitada la seva possibilitat de concórrer al procediment per no poder plasmar el cost addicional de les condicions d'execució en la seva oferta o considerar que els requisits que se'ls imposaran des de l'Administració pública no estan prou remunerats. La segona possibilitat és que el compliment del contracte per part de l'adjudicatari no sigui conforme amb les exigències establides i s'obtinguin prestacions de menor qualitat o que no siguin concordes amb els requisits del plec.

En determinar el pressupost base de licitació, l'òrgan de contractació haurà de considerar si l'objectiu desitjat a través de la imposició de condicions especials d'execució de caràcter ambiental és proporcional al desemborsament econòmic que suposa i si compleix el principi d'eficiència en la despesa pública.

RESUM

- Resulta essencial que l'òrgan de contractació analitzi si el tipus de condició o les característiques exigides en el contracte poden suposar un cost

afegit en l'execució d'aquest.

- L'òrgan de contractació haurà de considerar si l'objectiu desitjat a través de la imposició de condicions especials d'execució de caràcter ambiental és proporcional al desemborsament econòmic que suposa i si compleix el principi d'eficiència en la despesa pública.

3. ESPECIFICACIONS TÈNIQUES MEDIAMBIENTALS

En la fase preparatòria del contracte els objectius mediambientals també poden incorporar-se en les especificacions tècniques que es fan servir per identificar l'objecte del contracte i establir-ne les característiques.

En funció de l'objecte del contracte, les prescripcions tècniques poden incloure condicions de caràcter ambiental en detallar les característiques requerides del material, el producte, el subministrament o el servei que demana l'òrgan de contractació, o bé amb referència al procés de producció, prestació o comercialització de l'obra, subministrament o servei objecte del contracte. Ara bé, aquestes prescripcions s'han de formular de manera que no suposin obstacles injustificats a l'obertura dels contractes públics a la competència.

Abans d'iniciar el procés de contractació és important avaluar les necessitats reals tenint en compte el possible impacte ambiental del contracte ja que tot contracte tindrà una sèrie diversa de possibles efectes sobre el medi ambient. No obstant això, els contractes de subministrament, serveis i obres duran aparellats, en general, consideracions lleument diferents:

Contractes de subministraments:

- L'impacte mediambiental dels materials utilitzats per a fabricar el producte (per exemple, s'han obtingut les matèries primeres a partir de fonts renovables)
- L'impacte dels processos de producció utilitzats
- El consum d'energia i aigua del producte durant la seva utilització
 - La petjada de carboni i l'adaptació al canvi climàtic
- Durabilitat/durada de la vida útil del producte
- Oportunitats de reciclat/reutilització del producte al final de la seva vida útil
- Envasos i transport del producte

Contractes de serveis:

- Coneixements tècnics i qualificacions del personal per a executar el contracte de manera respectuosa amb el medi ambient

- Productes/materials utilitzats en la prestació del servei
- Procediments de gestió existents per a minimitzar l'impacte mediambiental del servei
- Energia i aigua consumides i residus generats en la prestació del servei
- La petjada de carboni i l'adaptació al canvi climàtic

Contractes d'obres:

- A més de totes les consideracions anteriors, els contractes d'obres poden tenir efectes significatius sobre el medi ambient, per exemple pel que fa a l'ús de la terra o a la planificació del trànsit.
- En alguns projectes, s'haurà de dur a terme una avaluació d'impacte ambiental formal que els seus resultats serviran per a fonamentar les seves decisions en matèria de contractació.
- La petjada de carboni i l'adaptació al canvi climàtic

La LCSP, en els articles 124 i 125, incideix en l'obligació de fer referència en els plecs de contractació a prescripcions o especificacions tècniques que defineixin les característiques exigides, sent la referència a normes una de les vies preferents.

Citar normes en plecs de contractació garanteix que no hi ha barreres al comerç, ja que el document referenciat està disponible públicament i s'ha elaborat amb el consens de les parts interessades. En aquest sentit, la Llei incorpora en diferents articles (93, 94, 124, 125, 126, 127 i 128) esments a l'ús de normes tècniques i d'avaluadors de la conformitat acreditats.

D'acord amb el que estableix l'article 126 LCSP sempre que l'objecte del contracte afecti o pugui afectar el medi ambient, les prescripcions tècniques es definiran aplicant criteris de sostenibilitat i protecció ambiental, d'acord amb les definicions i principis regulats en els articles 3 i 4, respectivament, de la Llei 16/2002, d'1 de juliol, de prevenció i control integrats de la contaminació.

Concretament, l'òrgan de contractació ha de tenir en compte que:

- No pot preveure exigències o prescripcions de caràcter tècnic (per exemple, etiquetes o segells concrets) que limitin l'objecte de la contractació a un producte o marca determinat sense mencionar l'expressió «o equivalent», atès que s'ha d'admetre qualsevol certificat, etiqueta o segell que confirmi que el producte compleix els requisits equivalents.
- En el cas de recórrer a certificacions, segells o etiquetes concrets, han de complir certes condicions: basar-se en criteris verificables, objectius i no discriminatoris fixats per un tercer independent; haver-se establert en

un procediment obert i transparent, i ser accessibles a totes les parts interessades.

A. Formes de definir les prescripcions tècniques

- a) **Per referència a normes;** una norma és un document d'aplicació voluntària que conté especificacions tècniques basades en els resultats de l'experiència i del desenvolupament tecnològic. És fruit del consens entre totes les parts interessades i involucrades en l'activitat objecte d'aquesta, incloses les Administracions Públiques competents, i ha de ser aprovada per un organisme de normalització.

Les normes exerceixen una funció important a l'hora d'influenciar el disseny de productes i processos i moltes d'elles incorporen característiques mediambientals relatives, per exemple, a la utilització de materials, la durabilitat o el consum d'energia o aigua.

Les referències a les normes tècniques que inclouen aquestes característiques mediambientals es poden incloure directament en les especificacions tècniques, la qual cosa l'ajudarà a definir l'objecte d'una manera clara. Quan es faci referència a una norma, haurà d'anar acompanyada per l'expressió "o equivalent".

En els articles 125 i 126 es defineixen les diferents prescripcions o especificacions tècniques que s'han d'emprar i el seu ordre de prelación.

Per ordre de preferència, les relatives a normalització són:

- 1) **Normes nacionals que incorporin normes europees.** UNE té obligació d'adoptar totes les seves normes europees, EN, com a nacionals, UNE-EN, i d'anul·lar aquelles normes nacionals que estiguin en conflicte amb les europees. Això garanteix una única norma per a accedir als mercats de la Unió Europea i de l'Associació Europea de Lliure Comerç. Al voltant del 80% de les normes del catàleg de UNE són adopció idèntica de normes europees.
- 2) **Normes internacionals.** Són aquelles elaborades per un organisme internacional de normalització (ISO, IEC o ITU). Aproximadament un 6% de les normes del catàleg de UNE són adopció de normes internacionals.
- 3) **Altres sistemes de referències tècniques elaborats pels organismes europeus de normalització, diferents de les normes.** Aquests documents poden ser especificacions tècniques (TS), informes tècnics (TR), guies, documents d'harmonització (HD) o CEN/CENELEC Workshop Agreements (CWA).

4) **Normes netament nacionals.** Són les normes que s'elaboren en el si de UNE, dins dels seus Comitès Tècnics de Normalització.

5) **Referències tècniques.** A més de les normes nacionals, UNE elabora altres documents normatius per a respondre a necessitats específiques i que permeten una tramitació més àgil. Aquests són: normes experimentals, informes UNE i especificacions UNE.¹⁰

Com trobar les normes aplicables? <https://www.une.org/encuentra-tu-norma>

- b) **Especificacions de materials i mètodes de producció:** de què està fet un producte, com es produeix o com es presta un servei o s'executa una obra pot constituir un element significatiu del seu impacte mediambiental.

Hi ha la possibilitat de tenir en compte els materials i els mètodes de producció i provisió a l'hora de definir les especificacions tècniques, fins i tot si no formen part de la substància material del producte adquirit o del servei contractat, per exemple, electricitat procedent de fonts renovables o aliments obtinguts mitjançant l'agricultura ecològica.

No obstant això, atès que totes les especificacions tècniques han de guardar relació amb l'objecte del contracte, solament es poden incloure requisits que estiguin relacionats amb la producció del bé, servei o obra que es vagi a adquirir o contractar, en lloc de requisits relatius a les pràctiques o polítiques generals de l'operador.

La normativa sobre contractació pública permet incloure requisits relatius als processos i mètodes de producció o subministrament en les especificacions tècniques de contractes de subministrament, serveis i obres. No obstant això, no està permès insistir en un procés de producció que sigui específic a un proveïdor o al qual solament tingui accés un proveïdor, o els proveïdors d'un país o una regió determinats, tret que estigui justificat fer referència a un procés d'aquest tipus en raó de les excepcionals circumstàncies del contracte i sempre que aquesta referència vagi acompanyada de l'expressió "o equivalent".

Es pot exigir que el producte que està adquirint estigui fet d'un material concret o contingui un determinat percentatge d'elements reciclats o reutilitzats. També pot establir requisits que imposin limitacions a la utilització de substàncies perilloses en el producte.

¹⁰ Per a més informació sobre normes tècniques: <https://www.enac.es/documents/7020/15699/guia-contratacionpublica-une-enac/9470fb87-26d1-4567-9af2-51fd601503fe>

c) Etiquetes

Les etiquetes poden utilitzar-se de dues maneres diferents en el context de les especificacions tècniques:

- Per a ajudar-lo a elaborar les seves especificacions tècniques a fi de definir les característiques dels productes o dels serveis que vagi a adquirir.
- Per a comprovar el compliment d'aquests requisits, en acceptar l'etiqueta com a mitjà de prova que es compleixen les especificacions tècniques.

Es poden utilitzar les certificacions o etiquetes ambientals però no totes l'etiquetes són vàlides, sinó que les certificacions ambientals han de complir amb una sèrie de requisits.

Les etiquetes més valuoses són aquelles que es basen en criteris objectius i transparents, i l'adjudicació dels quals competeix a un tercer independent. Aquestes etiquetes poden resultar útils per al desenvolupament d'especificacions tècniques i criteris d'adjudicació, així com per a verificar el compliment.

Tipus d'etiquetes

- **TIPUS I.**
Aquestes etiquetes es basen en la norma ISO 14024:1999, sent una tercera part la que defineix els requisits a complir segons la categoria del producte. Per a obtenir un veredict, compara entre si productes o serveis similars, fixant-se en senzilles característiques, i sent un organisme extern el que certifica l'obtenció d'aquesta ecoetiqueta.
- **TIPUS II.**
Es basen en la norma ISO 14021 i, a diferència de l'anterior, no requereix d'un organisme extern per a la seva obtenció. És la pròpia empresa interessada la que mitjançant l'ús de textos o símbols destaca una qualitat mediambiental d'un determinat producte o servei. Característiques com que és "reciclable" o si és "reutilitzable" són alguns dels aspectes que es tendeix a destacar.
- **TIPUS III.**
En aquest apartat es troben les Declaracions Ambientals de Producte, anomenades DAP. Segueixen la norma ISO 14025 i és un organisme extern el que s'encarrega de la seva elaboració. A diferència de les de tipus I, en aquestes es tenen en compte dades quantitatives, és a dir, es quantifiquen aspectes mediambientals durant tot el cicle de vida d'un producte.

La majoria de les etiquetes que s'ajusten a la classificació de tipus I compleixen els requisits de l'art.127 LCSP.¹¹

Etiquetes més utilitzades

ECOLABEL¹²

Amb aquest distintiu, es promouen productes que poden reduir els efectes ambientals adversos en comparació amb altres productes de la seva mateixa categoria, contribuint a un ús eficaç dels recursos i a un elevat nivell de protecció del medi ambient.

ANGELBLAU¹³

S'atorga als productes que compleixen amb els criteris propis de reducció de l'impacte ambiental en les etapes de fabricació i reciclatge, embalatge, ús, emissió, recollida i deixalla. A més dels criteris ambientals, incorpora els de qualitat, seguretat, consum d'energia i altres. És una de les etiquetes amb major prestigi a nivell mundial quant a exigència de criteris es refereix.

CIGNE NÒRDIC¹⁴

Ecoetiqueta de Dinamarca, Finlàndia, Suècia, Noruega i Islàndia. Tenen

en compte el cicle de vida complet del producte, des de la matèria primera fins a la producció, l'ús, l'eliminació de residus i el reciclatge. Els requisits són transparents al 100% i estan disponibles per al públic. Els productes amb l'ecoetiqueta Cigne Nòrdic han de complir estrictes requisits pel que fa a les substàncies i els productes químics que són nocius per a la salut i el medi ambient.

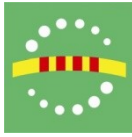
11 http://www.caib.es/sites/ecotur/es/categorias_de_productos_servicios_y_criterios_ambientales_establecidos-5511/

12 <https://www.miteco.gob.es/es/calidad-y-evaluacion-ambiental/temas/etiqueta-ecologica-de-la-union-europea/>
<https://ec.europa.eu/environment/ecolabel/>

13 <https://www.blauer-engel.de/en>

14 <https://www.nordic-ecolabel.org/>

DISTINTIU DE GARANTIA DE QUALITAT AMBIENTAL¹⁵

El Distintiu de garantia de qualitat ambiental és un sistema català d'etiquetatge ecològic que reconeix productes i serveis que superen determinats requeriments de qualitat ambiental més enllà dels establerts com a obligatoris per la normativa vigent.

FSC¹⁶

El segell FSC és un distintiu que garanteix que els productes forestals als quals acompanya provenen d'un bosc ben gestionat des del punt de vista social, econòmic i ambiental.

PEFC¹⁷

Els productes d'origen forestal (fusta, paper, suro, bolets, resines, essències...) certificats per PEFC garanteixen als consumidors que estan comprant productes de boscos gestionats sosteniblement.

¹⁵ http://mediambient.gencat.cat/ca/05_ambits_dactuacio/empresa_i_produccio_sostenible/ecoproductes_i_ecoserveis/etiquetatge_ecologic_i_declaracions_ambientals_de_producte/distintiu_de_garantia_de_qualitat_ambiental/

¹⁶ <https://es.fsc.org/es-es>

¹⁷ <https://www.pefc.es/pefc.html>

QUADRE DE CARACTERÍSTIQUES DE LES ETIQUETES ECOLÒGIQUES SEGONS TIPUS

PRINCIPIS GENERALS ECOETIQUETES I DECLARACIONS MEDIAMBIENTALS	ETIQUETAT TIPUS I Ecoetiquetes	ETIQUETAT TIPUS II Auto declaracions ambientals	ETIQUETAT TIPUS III Declaració ambiental de producte	ETIQUETAT SEMI TIPUS I
Norma ISO	ISO 14024	ISO 14021	ISO 14025	Cap
Significat	El producte compleix amb uns requisits ambientals predefinitos, certificats per entitats acreditades i d'accés públic	El fabricant fa les seves etiquetes mediambientals pròpies, definint els seus objectius	Informe tècnic que resumeix les dades més significatives del comportament ambiental del producte	El producte compleix amb uns requisits ambientals predefinitos, consensuats per entitats reconegudes i d'accés públic
Identifica productes ecològics	SI	SI, per+o l'abast no és tan ampli com en les etiquetes tipus I	NO	SI
Abasta tot el cicle de vida	SI	NO	SI	NO
Verificació/Certificació	Verificació obligatòria per un tercer independent. Certificat: SI	Verificació obligatòria per un tercer independent. Certificat: SI (propri)	Verificació obligatòria per un tercer independent. Certificat: SI	Verificació obligatòria per un tercer independent. Certificat: SI
Credibilitat	Alta	Media	Alta	Alta
Exigència de complir requisits/criteris mediambientals	SI	Voluntario	NO	SI
Quantitat d'informació ambiental mostrada	Poca	Variable	Molta	Poca
Cost	Mig/alt	Mig	Alt	Mig/Alt
Reconeixement	Client: alt Consumidor: baix	Client: mig Consumidor: alt	Client: alt Consumidor: baix	Client: alt Consumidor: alt
Exemples				

A. Acreditació del compliment de les prescripcions tècniques ambientals

S'ha d'admetre qualsevol certificat, etiqueta o segell que confirmi que el producte compleix els requisits equivalents als exigits. També es poden admetre declaracions del fabricant i fitxes tècniques dels productes, assajos...

Els certificats hauran d'estar en vigor i estar emesos per una entitat de certificació acreditada per ENAC o per un organisme nacional d'acreditació si està radicat en un altre estat membre (d'acord amb el que s'estableix en el Reglament CE n°765/2008 i en les condicions establertes en el seu article 11).

El certificat haurà d'incloure la marca de l'entitat d'acreditació o referència a la condició d'acreditat, el número d'acreditació, i ha d'estar emès amb un abast que cobreixi les activitats objecte del contracte.

RESUM

- Sempre que l'objecte del contracte afecti o pugui afectar el medi ambient, les prescripcions tècniques es definiran aplicant criteris de sostenibilitat i protecció ambiental.
- La LCSP incideix en l'obligació de fer referència en els plecs de contractació a prescripcions o especificacions tècniques que defineixin les característiques exigides, sent la referència a normes una de les vies preferents.
- Encara que es faci referència a les normes tècniques o ecoetiquetes, els plecs han de detallar clarament les característiques i requisits que es desitja que compleixin els productes a contractar. Aquests poden ser tots els requisits definits en l'ecoetiqueta o norma tècnica o part d'ells. Es poden incloure les característiques principals que es tenen en compte per concedir les etiquetes ecològiques del tipus I (segons ISO 14024) o en les normes d'ecodisseny (UNE 150301:2003).
- No pot preveure exigències o prescripcions de caràcter tècnic que limitin l'objecte de la contractació a un producte o marca determinat sense mencionar l'expressió "o equivalent".
- L'ecoetiqueta o norma tècnica especificada serveix després com a mitjà de prova que els productes compleixen amb aquestes característiques exigides o a valorar, però s'han d'acceptar altres etiquetes o documentació acreditativa sempre que el licitador demostrï que són equivalents a l'etiqueta exigida.
- Atès que totes les especificacions tècniques han de guardar relació amb

l'objecte del contracte, solament es poden incloure requisits que estiguin relacionats amb la producció del bé, servei o obra que es vagi a adquirir o contractar, en lloc de requisits relatius a les pràctiques o polítiques generals de l'operador.

- El plec ha d'incloure una definició dels conceptes clau «sostenible» i/o «saludable», comerç just, producció ecològica Es pot utilitzar una definició pròpia, encara que es recomana emprar una definició que hagi estat avalada prèviament (per exemple, una definició legal o emprada en polítiques públiques específiques o per organitzacions internacionals)

EXEMPLES ESPECIFICACIONS TÈCNIQUES MEDIAMBIENTALS

Contractes d'obres i de concessió d'obres:

- Obligatòriament s'inclouran les prescripcions que estableix la Llei de canvi climàtic:
 - a) D'acord amb els requeriments de la normativa estatal, les noves edificacions i instal·lacions han de ser de consum energètic quasi nul.
 - b) Les edificacions i instal·lacions esmentades han d'incloure fonts d'energia renovable ubicades en aquestes o en terrenys limítrofs o adjacents, tret que se'n justifiqui la inviabilitat tècnica.
 - c) Aquestes edificacions i instal·lacions han d'incorporar l'ús de materials de construcció de baix impacte ambiental, preferentment d'origen local.
 - d) La inclusió en els projectes de construcció o reforma d'edificacions d'una certificació de construcció sostenible que garanteixi, per a la seva construcció, ús i desmantellament, la reducció d'emissions de gasos amb efecte d'hivernacle, l'eficiència energètica, l'estalvi d'aigua i la reducció dels residus.

Contractes de subministrament:

- El paper ha de tenir un contingut mínim del 30% de fibres de fusta provinent d'explotacions forestals sostenibles certificades (FSC, PEFC o equivalent, tenir un grau de blancor mínima del 80% segons ISO 11475:2004 o equivalent i una durabilitat superior a 100 anys segons ISO 5630-1:1991 o equivalent.
- En contractes d'adquisició de mobiliari:
 - Els materials dels quals està fabricat el mobiliari han de ser reciclables o adequats per a la seva reutilització. Per a això, han de ser

fàcilment separables per al seu correcte reciclatge.

- En contractes d'adquisició d'impressores o fotocopiadores:
 - Els equips funcionen perfectament amb paper 100% reciclat segons EN 12281:2002 o equivalent.
 - El nivell de soroll màxim dels equips en impressió en blanc i negre o color ha de ser igual o inferior a___, calculat segons l'ecoetiqueta Ángel Blau (o equivalent).
- Adquisició de vehicles. Els vehicles seran lliures d'emissions¹⁸.
- En contracte d'adquisició d'ordinadors:
 - El monitor/pantalla compleix amb els requisits d'ergonomia i emissions electromagnètiques definides en l'etiqueta ecològica..... o equivalents.
 - Els llums del sistema de retroiluminació dels monitors/pantalles seran LED o lliures de mercuri.
 - L'adjudicatari retirarà gratuïtament els equips obsolets i els seus components.
- Adquisició d'equipaments sanitaris:
 - Es distribuirà una guia amb instruccions per escrit sobre com maximitzar el funcionament ecològic de l'equip mèdic en qüestió.
 - Instal·lació amb optimització de l'eficiència energètica
- Subministrament de productes agraris:
 - Un mínim del xxx% dels productes subministrats serà de producció ecològica

Contractes de serveis o concessió de serveis:

- En contractes de vending:
 - els licitadors presentaran una llista amb les màquines que proposen per a cada localització indicant el consum energètic anual de cada màquina (en kWh/any) segons la norma EN-50597 o equivalent.
 - permetran l'opció d'oferir el servei amb i sense got i tindran doble sistema de preus per a cadascuna d'aquestes opcions. El cost de l'opció amb got haurà de tenir un sobrecost de XX cèntims.
- En servei de jardineria l'ús de fertilitzants químics queda reduït únicament a les àrees que així s'especifiquin per l'Administració.
- En servei de menjador.
 - els productes principals dels menús (és a dir aquells que surtin en el títol dels plats, per exemple, truita d'espínacs o lluç en salsa verda) seran de temporada.

¹⁸ En l'enllaç següent es pot accedir a la base de dades de vehicles del "Instituto para la Diversificación y Ahorro de la Energía" del Ministeri per a la Transició Ecològica.
<http://coches.idae.es/base-datos>

En aquest lloc, es pot accedir a la informació a través de tres criteris de cerca: marca i model, segment comercial i classificació per consum relatiu. També es pot obtenir informació dels vehicles de menor consum. Per al cotxe seleccionat, apareix una informació principal que inclou: marca, model, i versió, consum de carburant, emissions de CO₂ i la classificació per consum relatiu, amb referència a vehicles d'igual categoria.

- Els aliments hauran de complir amb els criteris per a la qualificació de saludables establerts a l'estratègia NAOS.
- Els aliments se subministraran en envasos de transport (caixes i safates) reutilitzables i retornables.(càtering).
- La vaixel·la, cristalleria i coberteria usades seran reutilitzables (de cristall, porcellana, metall).
- Els tovallons seran de paper 100% reciclatge o de tela.

- Els licitadors hauran de presentar un pla de prevenció i gestió de residus en el qual s'exposin
- Almenys el 45% de la fruita servida de postres serà de circuit curt. S'entendran de circuit curt aquells productes que no tinguin més de dos intermediaris entre el cultiu i el consum al menjador. El percentatge es calcularà en volum.

- En servei de missatgeria: per a la zona compresa entre ... [definir l'àrea per al servei amb bicicleta] el servei es farà amb bicicleta. Excepte quan el pes de l'enviament sigui superior a 5kg, a 25 litres o amb dimensions superiors a 40x30x25cm i en aquest cas s'usarà el servei en furgoneta.

4. UTILITZACIÓ DE VARIANTS

Es pot permetre que els licitadors presentin més d'una oferta: una convencional i una variant. Les variants també han de guardar relació amb l'objecte del contracte; és a dir, no poden concernir assumptes que no estiguin relacionats amb l'adquisició que desitgi efectuar.

Les variants constitueixen un mitjà d'introduir una major flexibilitat en les seves especificacions, la qual cosa pot donar lloc al fet que els licitadors proposin una solució més respectuosa amb el medi ambient. Gràcies al plantejament de variants podrà permetre que els licitadors presentin una solució alternativa que compleixi determinats requisits mínims prèviament identificats però que podria no complir la seva especificació íntegrament.

Per a acceptar les variants en un procediment de contractació pública, necessitarà:

- indicar en l'anunci de licitació que s'acceptaran variants;
- especificar els requisits mínims que les variants han de complir;
- identificar els requisits específics per a la presentació de variants en les ofertes (per exemple, que la variant només podrà presentar-se al costat d'una oferta «no variant»).

IV. INTRODUCCIÓ DE CLÀUSULES AMBIENTALS EN LA FASE D'ADJUDICACIÓ DEL CONTRACTE

De la normativa de la Unió Europea i de la jurisprudència del Tribunal de Justícia de la Unió Europea (TJUE) s'infereix que pot participar com a licitador en un procediment d'adjudicació contractual tota persona o entitat que, en vista dels requisits prevists en un anunci de licitació, es consideri apta per garantir l'execució del contracte («criteris de selecció qualitativa»).

En la fase de selecció del contractista, l'òrgan de contractació ha de comprovar que el licitador compleix les condicions necessàries d'aptitud per a l'execució del contracte i assegurar-se que:

- compleix les condicions de capacitat,
- compleix els requisits de solvència exigits en el plec per participar en el procediment d'adjudicació,
- no incorre en cap prohibició de contractar, i
- disposa de l'habilitació empresarial o professional que, si s'escau, sigui exigible per dur a terme l'activitat o la prestació contractual.

1. CRITERIS DE SELECCIÓ DEL CONTRACTISTA (SOLVÈNCIA)

Els criteris de selecció es centren en la capacitat d'un operador econòmic d'executar el contracte respecte al que està licitant. Quan avaluin la capacitat per a executar el contracte, els òrgans de contractació poden tenir en compte experiència i competències específiques en relació amb aspectes mediambientals pertinents per a l'objecte del contracte. Poden sol·licitar documents que acreditin la capacitat dels operadors per a aplicar mesures de gestió mediambiental i de la cadena de subministrament en executar el contracte.

Un requisit general aplicable a tots els criteris de selecció és el fet que aquests han d'estar relacionats amb l'objecte del contracte i ser proporcionals a aquest objecte. Això significa que haurà d'adaptar el seu plantejament als requisits específics del contracte, inclòs el seu valor i el nivell de risc mediambiental involucrat.

Per exemple, el conjunt de criteris de selecció mediambiental aplicats a un contracte d'obres serà normalment major que el que s'utilitzarà per a un contracte de subministraments senzill, tret que els subministraments presentin un risc mediambiental particular, per exemple si es tracta de substàncies químiques o combustible que sigui necessari emmagatzemar en condicions de seguretat.

Els criteris de selecció més pertinents a l'efecte de la compra ecològica estan relacionats amb la competència tècnica i professional:

- a) Recursos tècnics i humans,

- b) Experiència i referències,
- c) Qualificació educativa i professional del personal (si no s'avalua com a criteri d'adjudicació),
- d) Mostres de productes,
- e) Certificats d'avaluació de la conformitat.
- f) Sistemes i plans de gestió mediambiental (per exemple, EMAS, ISO 14001). En contractes d'obres i serveis i d'altres amb objecte diferent al de subministrament i en els de subministraments quan incloguin treballs addicionals d'instal·lació o altres que els converteixin en contractes mixtos, es poden sol·licitar documents que acreditin el sistema de gestió mediambiental posat en marxa per un operador, sempre que aquest requisit estigui relacionat i sigui proporcional a l'objecte del contracte. Per a sol·licitar com a solvència tècnica que els licitadors indiquin les mesures de gestió ambiental en l'execució del contracte, és necessari que els plecs incloguin mesures de gestió ambiental obligatòries que justifiquin que se sol·liciti a l'empresa demostrar la seva solvència per a dur-les a terme.

En relació amb les mesures de gestió ambiental, la Llei de Contractes fa una distinció clara entre els criteris de solvència que es poden sol·licitar i la documentació acreditativa del compliment d'aquests criteris de solvència. En els contractes assenyalats, quan es consideri adequat en funció de l'objecte del contracte, l'òrgan de contractació pot requerir:

- Com a criteri de solvència, la indicació de les mesures de gestió mediambiental que l'empresari podrà aplicar en executar el contracte (Art. 88, 90 i 91).
- Com a mitjà d'acreditació, la presentació de certificats expedits per organismes independents que acreditin que el licitador compleix determinades normes de gestió mediambiental», en referència al reglament EMAS¹⁹, a un altre sistema de gestió ambiental reconegut per l'EMAS o a altres normes basades en les normes europees o internacionals com l'ISO 14001 (Art. 94).

Diverses resolucions del Tribunal Administratiu Central de Recursos Contractuals (TACRC) del Ministeri Hisenda recalquen aquesta distinció i l'error de confondre el criteri amb l'acreditació.²⁰

Com en el cas de la majoria de ecoetiquetes, els sistemes de gestió ambiental són sistemes voluntaris pel que no totes les empreses, sobretot les PIME, realitzen el

¹⁹ http://www.caib.es/sites/ecotur/es/que_es_el_emas-5535/
<https://webgate.ec.europa.eu/emas2/public/registration/list>

²⁰ http://www.obcp.es/sites/default/files/2019-10/Resolucion_8202019_Tribunal_Administrativo_Central_Recursos_Contractuales.pdf

procés de certificació, malgrat disposar de sistemes de gestió ambiental en línia amb els requisits de les normes relacionades.

Exigir els certificats com a solvència seria discriminatori i podria representar un tracte desigual de les licitadores, la qual cosa aniria contra els principis bàsics a respectar en tota contractació.

Quan el contracte afecti a varis aspectes ambientals i la protecció hagi de ser general, la solvència pot fer referència a tota l'activitat i a les mesures de gestió ambiental que es podran aplicar en l'execució per reduir l'afectació ambiental.

Quan la protecció sigui per un aspecte concret (soroll, qualitat de l'aire, protecció de la capa d'ozó, etc.) la solvència pot fer referència a la maquinària, procediment i/o formació per minimitzar l'impacte sobre l'aspecte ambiental concret.

Si es desconeix o es tenen dubtes sobre els aspectes ambientals rellevants, es poden consultar les Declaracions ambientals EMAS de les organitzacions del sector objecte de contracte. Aquestes recullen els impactes i les dades ambientals rellevants de les organitzacions i poden permetre'ns discernir si és oportú o no establir aquesta solvència ambiental²¹.

Mitjans d'acreditació

En els casos de solvència ambiental relacionats amb l'experiència, els mitjans o els recursos tècnics, les formes d'acreditació són assimilables a altres no ambientals pels quals els òrgans contractants ja disposen d'experiència i, per tant, es tractaran de forma anàloga.

Per l'acreditació de les mesures de gestió ambiental la LCSP les estableix específicament a l'art.94.

La Llei estableix els certificats de gestió ambiental expedits per organismes independents com a mitjà de prova o acreditació d'una certa capacitat professional i no com a criteri en si, havent-se d'acceptar sempre documentació acreditativa equivalent.

Normes internacionals de Medi Ambient i Sostenibilitat:

- ISO 14001: estableix els requeriments del Sistemes de Gestió Ambiental, i s'encarrega d'assegurar que les organitzacions treballen complint la legislació ambiental establerta en cada àrea geogràfica. La norma 14001 és l'encarregada d'establir controls per a cuidar els aspectes que puguin ser perjudicials per al medi ambient i de revisar el marc legal que s'ha de seguir en matèria ambiental.

²¹ http://www.caib.es/sites/ecotur/es/que_es_el_emas-5535/;
<https://www.miteco.gob.es/es/calidad-y-evaluacion-ambiental/temas/sistema-comunitario-de-ecogestion-y-ecoauditoria-emas/>

- ISO 50001: s'encarrega de la gestió de l'energia en l'empresa, certificant que fa existeix un sistema optimitzat per al seu correcte ús. És una eina que permet la reducció del consum d'energia, els costos associats a aquest, i per conseqüència, la reducció dels gasos d'efecte d'hivernacle.

Hauran d'acceptar-se certificats equivalents, i, com succeeix en el cas de les etiquetes i dels informes de verificació, haurà d'estudiar-se la possibilitat de sol·licitar altres mitjans de prova (com un sistema intern) en el cas que un operador no pugui obtenir una certificació de tercers o no tingui accés a ella en el termini establert per motius que no li siguin imputables.

Es pot exigir la presentació de certificats expedits per organismes independents - establerts en qualsevol Estat membre de la Unió Europea- que acreditin que la licitadora compleix amb determinades normes de gestió ambiental segons el reglament europeu EMAS o altres normes, acceptant en qualsevol cas proves de mesures equivalents de gestió ambiental que presenti l'empresa licitadora (política ambiental, aspectes ambientals significatius i procediments de treball i control) que demostrin que aquest és equivalent a la norma o sistema exigít.

Això ho estableix específicament per a contractes subjectes a regulació harmonitzada (Art. 94) però també es pot sol·licitar en els contractes no subjectes a regulació harmonitzada, tal com recull la Resolució nº 782/2014 del Tribunal Administratiu Central de Recursos Contractuals del Ministeri d'Hisenda²².

L'important serà assegurar que el sistema de gestió ambiental certificat està en vigor (en funció de la data d'emissió i el període de validesa) i que l'abast o àmbit inclou l'activitat objecte del contracte.

Integració de la solvència amb mitjans externs i solvència tècnica de les UTES en cas d'exigir la implantació d'un sistema de gestió mediambiental.

Sobre aquesta matèria, en concret sobre la integració de la solvència tècnica amb mitjans externs i, més en concret, sobre el requisit de solvència tècnica consistent a tenir implantats determinats sistemes de gestió mediambiental conformes amb determinats sistemes de normes, acreditats amb les certificacions corresponents o mitjançant l'aportació de proves de l'adopció de mesures equivalents, s'ha pronunciat el TACRC en diverses resolucions en les quals el tribunal manifesta que tota licitadora pot acudir a integrar la seva solvència tècnica quant a tenir implantat determinats sistemes de gestió de la qualitat o mediambiental que compleixin determinats sistemes de normes amb els d'un tercer, sempre que acreditin disponibilitat dels mitjans, recursos, mètodes, etc. d'aquest i provi que l'aplicació del sistema de control del tercer a la total prestació executada per

²² [https://www.hacienda.gob.es/TACRC/Resoluciones/A%C3%B1o%202014/Recurso%200754-2014%20\(Res%20782\)%2024-10-14.pdf](https://www.hacienda.gob.es/TACRC/Resoluciones/A%C3%B1o%202014/Recurso%200754-2014%20(Res%20782)%2024-10-14.pdf)

l'adjudicatària serà eficaç i adequada i serveixi com a prova de mesures equivalents.

És a dir, que la integració amb els mitjans del tercer és, en el cas concret, possible i adequat, i per això una prova de mesures equivalents.²³

La integració de la solvència de la licitadora no es pot realitzar mitjançant la mera juxtaposició dels certificats a la solvència tècnica de l'empresa que pretén integrar la seva solvència amb ells, ja que és necessari acreditar o comprovar que el sistema de gestió mediambiental del tercer és aplicable a l'altra empresa o, més ben dit, a la seva activitat en relació amb l'objecte del contracte, i indicar i provar com s'aplicarà a l'estructura i activitat d'aquesta per part d'aquella en l'execució de la concreta prestació objecte del contracte licitat.

RESUM

En els casos de solvència ambiental relacionats amb l'experiència, els mitjans o els recursos tècnics, les formes d'acreditació són assimilables a altres no ambientals pels quals els òrgans contractants ja disposen d'experiència i, per tant, es tractaran de forma anàloga.

Quan se sol·licitin en la solvència tècnica i professional, les mesures de gestió ambiental que la licitadora garantirà en l'execució del contracte, ens assegurarem que:

- Només se sol·licita en contractes d'obres i serveis i sempre que sigui adequat, rellevant i proporcional a l'objecte del contracte. Per a sol·licitar que les licitadores indiquin les mesures de gestió ambiental en l'execució del contracte, és necessari que els plecs incloguin mesures de gestió ambiental obligatòries que justifiquin que se sol·liciti a l'empresa demostrar la seva solvència per a portar-les a terme. No seria adequat ni coherent requerir mesures de gestió ambiental com a solvència si en els plecs no es contempla de manera concreta cap condició sobre aquest tema.
- El certificat en si no es requereix com a criteri de solvència, sinó que el criteri de solvència són les mesures que la licitadora vagi a adoptar per a garantir la gestió ambiental en l'execució del contracte, d'acord amb els criteris establerts en el reglament EMAS, en altres sistemes de gestió ambiental reconegut per l'EMAS o en altres normes basades en les normes europees o internacionals de gestió ambiental.
- En la documentació acreditativa a presentar per les empreses licitadores, es pot exigir la presentació del certificat de gestió ambiental com a prova del

²³ <http://www.obcp.es/sites/default/files/2020-09/recurso%200235-2020%20val%2064-2020%20%28res%20781%29%2003-07-2020.pdf>

compliment del requisit, indicant-se igualment que s'accepta una altra documentació acreditativa de mesures equivalents, sempre que la licitadora demostrï que són equivalents al sistema o norma de gestió ambiental definida.

- El certificat o documentació acreditativa equivalent haurà de ser per a, com a mínim, l'activitat objecte de contracte, ja que tota especificació ha d'estar relacionada amb l'objecte contractual.

POSSIBLES REQUERIMENTS AMBIENTALS DE SOLVÈNCIA TÈCNICA I PROFESSIONAL²⁴

CASOS ADEQUATS	REQUERIMENT
Quan la prestació objecte del Contracte es realitza en una zona o territori que es considera sensible per algun o diversos aspectes ambientals.	Disposar d'un sistema de seguiment i control de les variables ambientals (sistema de gestió ambiental)
Quan el contracte pot tenir un efecte advers sobre un aspecte ambiental especialment rellevant en la zona.	Disposar de mitjans materials amb unes característiques ambientals concretes.
Quan el contracte correspon a la gestió d'alguna dependència, equipament públic o servei on l'Administració hagi implantat un SGA i/o on la seva implantació sigui part de l'objecte del contracte.	Capacitat de gestionar un sistema de gestió ambiental.
Quan el contracte ha de desenvolupar-se en un centre que disposa d'un SGA implantat i per al qual la interacció entre el SGA i l'objecte del contracte sigui, des del punt de vista ambiental, prou rellevant.	Capacitat d'integrar l'activitat de l'empresa en un sistema de gestió ambiental.
Quan es contracten projectes on els aspectes ambientals han de ser una part especialment rellevant.	Experiència/formació de l'equip responsable del projecte.
	Formació ambiental dels treballadors.

²⁴ https://www.oneplanetnetwork.org/sites/default/files/guia_de_solvenca_tecnica_y_gestion_ambiental.pdf

Quan es contracten serveis en els quals l'execució ambientalment correcta de determinades tasques o mesures depengui de la capacitat i/ o de l'actuació del personal	
--	--

EXEMPLES CRITERIS DE SELECCIÓ

- En contractes de redacció de projectes:
S'exigirà que l'equip redactor tingui coneixements i capacitat tècnica específica que asseguri una correcta redacció de projectes d'obra civil amb criteris ambientals. Les empreses licitadores hauran de presentar un document en el qual detallarà la formació i projectes de l'equip redactor en els següents àmbits (p.ex.
 - Ús de materials ambientalment correctes
 - Reducció de la generació de residus i correcta gestió dels mateixos
 - Gestió Sostenible de l'aigua
 - Reducció d'impactes ambientals durant el transcurs de les obres
 - Pla de gestió ambiental de les obres (incloent les actuacions sobre sòls potencialment contaminats)
- En contracte d'obres el licitador haurà de posseir competències i experiència pertinents en l'execució de contractes de construcció que hagin demostrat un comportament mediambiental millorat, la instal·lació de sistemes de seguiment energètic i la instal·lació de serveis de proveïment eficient d'aigua.
- Es podrà sol·licitar que el licitador demostrï la capacitat d'aplicar mesures de gestió ambiental. Com acreditació es podrà requerir la presentació de certificats expedits per organismes independents dels quals la licitadora disposa d'un sistema de gestió ambiental per a l'execució d'obres segons el reglament EMAS o sistema equivalent; acceptant altres proves de mesures equivalents d'acord amb la norma establerta.
- A l'efecte d'acreditat la solvència tècnica els licitadors presentaran les mesures de gestió mediambiental de l'empresa. En particular, presentaran un informe de petjada de carboni d'abast 1+2 calculada segons les indicacions contingudes en També es podrà acreditar la petjada de carboni amb la inscripció en un Registre oficial de petjada de carboni.
- En servei de jardineria que l'empresa disposi de personal tècnic format en matèria de medi ambient. P.ex. Disposar d'un/a coordinador/a amb formació en pràctiques de jardineria ambientalment sostenibles relacionades amb el servei. Per a la seva acreditació s'haurà d'adjuntar el

currículum d'aquesta persona.

- En servei de menjador el contractista haurà de demostrar la seva capacitat tècnica i professional per assumir els aspectes de política alimentària del servei de menjador, que inclou activitats per a l'alumnat relacionades amb l'alimentació saludable, mitjançant experiència prèvia en la definició i desenvolupament d'activitats educatives de foment de l'alimentació saludable.

2. PROHIBICIONS DE CONTRACTAR

Les prohibicions de contractar són circumstàncies objectives que impedeixen la contractació amb el sector públic de qui hi està incurs, i han d'estar perfectament taxades i tipificades com a tals en la llei. El catàleg de prohibicions de contractar constitueix matèria reservada a la llei, per la qual cosa no es poden establir *ex novo* per una norma reglamentària o per part de l'òrgan de contractació; és a dir, no és possible que els òrgans de contractació incorporin als plecs de clàusules administratives particulars prohibicions diferents de les recollides en la normativa contractual.

En matèria mediambiental la LCSP regula dos supòsits de prohibició de contractar en l'article 71.1:

a) Haver estat condemnades mitjançant sentència ferma per delictes relatius a la protecció del patrimoni històric i el medi ambient,

La prohibició de contractar afectarà a les persones jurídiques que siguin declarades penalment responsables, i a aquelles els administradors o els representants de les quals, ho siguin de fet o de dret, vigent el seu càrrec o representació i fins al seu cessament, es trobessin en la situació esmentada en aquest apartat.

b) Haver estat sancionades amb caràcter fermper infracció molt greu en matèria mediambiental de conformitat amb el que s'estableix en la normativa vigent,

Apreciació de la prohibició de contractar

La prohibició de contractar per les causes previstes en les lletres a) i b) de l'apartat 1 de l'article 71 s'apreciarà directament pels òrgans de contractació, quan la sentència o la resolució administrativa s'hagués pronunciat expressament sobre el seu abast i durada, subsistint durant el termini assenyalat en aquestes. La competència per a fixar la durada i abast de la prohibició de contractar en els casos en què no figuri en la corresponent sentència o resolució, correspondrà al Ministre d'Hisenda prèvia proposta de la Junta Consultiva de Contractació Pública de l'Estat.

L'òrgan judicial o administratiu del qual emani la sentència o resolució administrativa haurà de remetre d'ofici testimoni d'aquella o còpia d'aquesta a la Junta Consultiva de Contractació Pública de l'Estat, sense perjudici que per part d'aquest òrgan, de tenir coneixement de la seva existència i no havent rebut el citat testimoniatge de la sentència o còpia de la resolució administrativa, pugui sol·licitar-los a l'òrgan del qual van emanar.

En els casos en què per sentència penal ferma així es prevegi, la durada de la prohibició de contractar serà la prevista en aquesta. En els casos en els quals aquesta no hagi establert termini, aquesta durada no podrà excedir de cinc anys des de la data de la condemna per sentència ferma.

En la resta dels supòsits, el termini de durada no podrà excedir de tres anys, per al còmput dels quals s'estarà al que s'estableix en l'apartat tercer de l'article 73.

En el cas de la lletra a) de l'apartat 1 de l'article 71, el procediment, de ser necessari, no podrà iniciar-se una vegada transcorregut el termini previst per a la prescripció de la corresponent pena.

En el cas de la lletra b) de l'apartat 1 de l'article 71, el procediment per a la declaració de la prohibició de contractar no podrà iniciar-se si haguessin transcorregut més de tres anys comptats des de la fermesa de la resolució sancionadora.

Totes les prohibicions de contractar, excepte aquelles en què es donin alguna de les circumstàncies previstes en les lletres c), d), g) i h) de l'apartat primer de l'article 71, una vegada adoptada la resolució corresponent, es comunicaran sense dilació per a la seva inscripció al Registre Oficial de Licitadors i Empreses Classificades del Sector Públic o l'equivalent en l'àmbit de les Comunitats Autònomes, en funció de l'àmbit de la prohibició de contractar i de l'òrgan que l'hagi declarat.

Els òrgans de contractació de l'àmbit de les Comunitats Autònomes notificaran la prohibició de contractar als Registres de Licitadors de les Comunitats Autònomes corresponents, o si no existissin, al Registre Oficial de Licitadors i Empreses Classificades del Sector Públic.

La inscripció de la prohibició de contractar en el Registre de Licitadors corresponent caducarà passats 3 mesos des que acabi la seva durada, havent de procedir-se d'ofici a la seva cancel·lació en aquest Registre després del citat termini.

Les prohibicions de contractar contemplades en les lletres a) i b) de l'apartat primer de l'article 71 produiran efectes des de la data en què van esdevenir fermes la sentència o la resolució administrativa en els casos en què aquella o

aquesta s'haguessin pronunciat sobre l'abast i la durada de la prohibició. En la resta de supòsits, els efectes es produiran des de la data d'inscripció en el registre corresponent.

No obstant l'anterior, en els supòsits previstos en les lletres a) i b) de l'apartat primer de l'article 71 en els casos en què els efectes de la prohibició de contractar es produeixin des de la inscripció en el corresponent registre, podran adoptar-se, si escau, per part de l'òrgan competent per a resoldre el procediment de determinació de l'abast i durada de la prohibició, d'ofici, o a instàncies de part, les mesures provisionals que estimi oportunes per a assegurar l'eficàcia de la resolució que pugués adoptar-se.

3. CRITERIS D'ADJUDICACIÓ

És possible aplicar criteris d'adjudicació mediambientals, a condició que aquests:

- Estiguin vinculats a l'objecte del contracte. Els criteris d'adjudicació estan vinculats a l'objecte del contracte públic quan es refereixin a les obres, subministraments o serveis que hagin de facilitar-se en virtut del contracte, en qualsevol dels seus aspectes i en qualsevol etapa del seu cicle de vida, inclosos els factors que intervenen:
 - a) en el procés específic de producció, prestació o comercialització de les obres, subministraments o serveis, o
 - b) en un procés específic d'una altra etapa del seu cicle de vida

No és necessari que aquests factors formen part de la substància material del producte adquirit o del servei contractat, és a dir, no és necessari que siguin visibles o patents en el producte o servei final. Això significa que, com succeeix amb les especificacions tècniques, els criteris d'adjudicació poden estar relacionats amb consideracions relatives a la sostenibilitat, com la producció renovable o ecològica, o les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle associades a un determinat producte o servei.

- No confereixin al poder adjudicador una llibertat de decisió il·limitada. Han d'oferir una base objectiva per a diferenciar entre les diverses ofertes, i ser prou concrets. En paraules del TACRC, els criteris d'adjudicació han d'estar formulats de tal manera que tots els licitadors raonablement informats i normalment diligents puguin interpretar-lo de la mateixa forma, que l'entitat adjudicadora. Un element addicional del requisit d'objectivitat per als criteris d'adjudicació es refereix a la verificabilitat. Si els criteris d'adjudicació estan relacionats amb factors que no poden ser verificats per part de l'autoritat contractant, serà difícil demostrar que s'han aplicat de manera objectiva. Això significa que haurà de reflexionar prèviament sobre els mitjans de

prova que podran aportar els licitadors per a cada criteri d'adjudicació, així com sobre la manera d'avaluar-los

- Garanteixin la possibilitat que existeixi una competència real;
- S'esmenten expressament en l'anunci de licitació i en el plec de condicions, al costat de les seves respectives ponderacions i qualsevol subcriteri aplicable; i
- Compleixin els principis de la contractació pública.

L'apartat 8.5 de l'Acord de CG estableix que entre els criteris qualitius de caràcter mediambiental per a la valoració de les ofertes els òrgans de contractació inclouran criteris que podran referir-se a qualsevol dels següents aspectes ambientals:

- la sostenibilitat, eficiència energètica i estalvi de consum d'aigua, i recursos,
- la menor emissió de gasos amb efecte d'hivernacle, contaminants, partícules, pols, soroll o radiacions,
- la petjada de carboni de producte o activitat
- l'ús d'energia i materials procedents de fonts renovables o reciclades,
- l'absència o la baixa presència de substàncies tòxiques o perilloses,
- la generació de menys residus associada,
- les garanties d'extensió de la seva vida útil (actualització i reparabilitat),
- la integració en l'economia circular (reutilització i reciclabilitat),
- la producció amb mètodes ecològics o
- el disseny de baix impacte ambiental.

S'han de tenir en compte diverses consideracions a l'hora d'avaluar si una característica en matèria de medi ambient ha de constituir un requisit mínim (especificació) o una preferència (criteri d'adjudicació).

L'aplicació de criteris d'adjudicació mediambientals pot tenir sentit, per exemple, si no s'està segur del cost o la disponibilitat en el mercat de productes, obres o serveis que compleixen determinats objectius mediambientals.

És possible així mateix que desitgi fixar un nivell de rendiment mínim en les especificacions tècniques per a, posteriorment, assignar punts addicionals en cas que es millori aquest rendiment en la fase d'adjudicació.

D'acord amb el que estableix l'apartat 8.3 de l'Acord de CG s'assignarà una ponderació entre el 5% i el 15% del total del barem. La ponderació atorgada als criteris de caràcter mediambiental pot reflectir en quina mesura s'aborden ja els aspectes mediambientals en les especificacions. Si en les especificacions s'imposen uns requisits mediambientals rigorosos, aquests poden rebre una ponderació inferior en els criteris d'adjudicació, i viceversa.

Les etiquetes referides a les característiques mediambientals dels productes, serveis o obres que es vagi a adquirir o contractar també es poden utilitzar per a ajudar a elaborar i avaluar els criteris d'adjudicació. S'apliquen les mateixes normes a l'ús d'etiquetes en els criteris d'adjudicació que en el cas d'altres fases del procés de contractació pública (veure apartat d'especificacions tècniques).

Un sistema de gestió mediambiental també pot servir com a prova en avaluar els criteris d'adjudicació.

En la fase d'adjudicació, es tracta d'analitzar com s'executarà un contracte, per la qual cosa l'oferta d'aplicar determinades mesures conformement a un SGMA podria ser pertinent. És important assegurar-se, no obstant això, de no duplicar cap avaluació que ja s'hagi efectuat en la fase de selecció i de respectar els principis de no discriminació i lliure concurrència.

En alguns casos pot ser que desitgi sol·licitar un informe de proves o un certificat expedit per un organisme d'avaluació de la conformitat per a demostrar els nivells de rendiment mediambiental que ofereixen els productes.

Cost del cicle de vida

Podem definir el cost del cicle de vida com l'anàlisi de tots els costos assignables a un producte o servei des que s'inicia la concepció de la idea fins al final de la seva vida útil, per o per a qualsevol agent associat a les fases de la vida d'aquest.

Els costos d'un producte o servei al llarg del seu cicle de vida poden ser fàcilment visibles com són els costos directes de la producció (costos de matèries primeres, energia i mà d'obra) o poden tenir una menor visibilitat com són els costos indirectes per al fabricant (pèrdua de productivitat deguda als residus) o els costos per a la societat (problemes de salut per la contaminació).

Superar l'observació del preu de compra com a únic focus, permet als usuaris comprendre que un preu inicial més alt pot significar un producte més barat en el cicle complet d'utilització.

El concepte parteix des de l'anàlisi del cicle de vida. Aquesta anàlisi consisteix estudiar els impactes ambientals potencials que, tant en la utilització de recursos com en les conseqüències de les emissions, es produeixen al llarg del cicle de vida d'un producte o sistema de producció. Requereix de la realització d'un inventari de les aportacions d'energia i materials durant tot el cicle de vida, així com de les transferències al medi ambient, de manera que la interpretació dels resultats permeti una avaluació sistemàtica dels impactes.

Un nombre cada vegada major d'autoritats públiques d'Europa està servint-se del cost del cicle de vida per a avaluar les ofertes i s'ha creat sobre aquest tema una sèrie d'eines de diversa complexitat i abast.

Es pot obtindre una descripció general d'algunes eines i enllaços:

<http://ec.europa.eu/environment/gpp/lcc.htm>.

<https://red.novagob.org/la-ecuacion-del-coste-del-ciclo-de-vida-ccv/>

Eina d'avaluació tant del CCV com de les emissions de CO₂ en la contractació pública, desenvolupada en el marc del projecte SMART-*SPP:

<http://www.smart-spp.eu>

TEST D'ADEQUACIÓ PER A INCLOURE CRITERIS MEDIAMBIENTALS COM A CRITERIS D'ADJUDICACIÓ

Puc justificar en la memòria o informe del contracte una vinculació de la clàusula mediambiental amb la prestació objecte de el contracte? SI	
El criteri de qualitat mediambiental que es pretén incorporar al contracte com a criteri d'adjudicació, ¿fa referència directa a la prestació demandada? SI	
És un criteri subjectiu? Es refereix a una característica d'empresa? SI	
És un criteri objectiu? ¿Es refereix o s'integra en la prestació contractada? SI	
2. Disseny de l'acció	
El criteri de qualitat mediambiental que es pretén incorporar al contracte com a criteri d'adjudicació permet fer una avaluació comparativa de les ofertes respecte de l'objecte del contracte? SI	
La incorporació d'aquest criteri mediambiental és proporcional respecte del contracte a licitar? SI	
La incorporació d'aquest criteri mediambiental suposa trencar el principi d'igualtat de tracte i no discriminació? SI	

RESUM

- S'han de tenir en compte diverses consideracions a l'hora d'avaluar si una característica en matèria de medi ambient ha de constituir un requisit mínim (especificació) o una preferència (criteri d'adjudicació).
- És possible aplicar criteris d'adjudicació mediambientals, a condició que aquests:
 - Estiguin vinculats a l'objecte del contracte

- No confereixin al poder adjudicador una llibertat de decisió il·limitada
 - Garanteixin la possibilitat que existeixi una competència real;
 - S'esmenten expressament en l'anunci de licitació i en el plec de condicions, al costat de les seves respectives ponderacions i qualsevol subcriteri aplicable; i
 - Compleixin els principis de la contractació pública.
- Se'ls s'assignarà una ponderació entre el 5% i el 15% del total del barem.

EXEMPLES DE CRITERIS D'ADJUDICACIÓ AMBIENTALS

Contractes d'obres

- Contractació d'una tarifa d'energia verda certificada per al contador de l'obra
- Realització d'un informe de petjada de carboni de l'edifici o instal·lació

Contractes de subministrament

- Subministrament d'aliments i begudes que compleixin amb les normes relatives a la producció ecològica
- Millora de l'eficiència energètica dels aparells de reproducció gràfica més enllà de l'exigit en les especificacions tècniques.
- Gestió del final de la vida útil dels cartutxos.
- En compra de mobiliari es valorarà el % de fibres o partícules de fusta certificada d'explotacions gestionades de manera sostenible
- Adquisició de qualsevol tipus de màquina o en contractes de vending es valorarà que les màquines tinguin consums energètics anuals baixos
- Productes de paper o cartó totalment lliures de clor (TCF)
- Productes subministrats sense envasos individuals i/o en caixes de 5 o més productes

Contractes de serveis

- Servei de jardineria: es valorarà que el subministrament de les plantes es faci en caixes/embalatge de transport reutilitzables que es retornaran al

viver per a la seva reutilització. En l'oferta s'haurà de descriure el procediment establert per a això juntament amb còpia de l'acord signat amb el viver sobre aquest tema (excepte si la licitadora és també el viver).

- Servei de missatgeria:
 - es valoraran les característiques ambientals de la flota de vehicles (petites i grans furgonetes) en relació amb les emissions de CO₂ i d'altres gasos de combustió (segons l'estàndard EURO) dels vehicles que l'empresa disposi per a aquest servei. P. Ex.
 - Furgonetes:
 - Menors emissions de CO₂, fins a 5%.
 - Menors emissions de gasos de combustió, fins a 5%. –
 - Motocicletes:
 - Menors emissions d'altres gasos contaminants, fins a 5%.
 - Menors emissions de soroll, fins a 5%.
 - Es valorarà que les licitadores amplii la zona per al servei amb bicicleta així com els límits de la càrrega per a aquest servei en pes, volum i dimensions específiques.
- Contractes de vending:
 - Es valorarà el percentatge de productes (cafè en gra, cafè descafeïnat, sucre, te, cacau...) provinents d'agricultura ecològica segons el Reglament (CE) núm
 - Característiques ambientals de les màquines:
 - Menor consum energètic de les màquines
 - Menor potencial d'escalfament atmosfèric dels gasos refrigerants

V. INTRODUCCIÓ DE CLÀUSULES MEDIAMBIENTALS EN LA FASE D'EXECUCIÓ DEL CONTRACTE

1. OBLIGACIONS LEGALS EN MATÈRIA DE PROTECCIÓ DEL MEDI AMBIENT

L'article 201 LCSP estableix que els òrgans de contractació prendran les mesures pertinents per a garantir que en l'execució dels contractes els contractistes compleixen les obligacions aplicables en matèria mediambiental establertes en el dret de la Unió Europea, el dret nacional o per les disposicions de dret internacional mediambiental, que vinculin a l'Estat i en particular les establertes en l'annex V²⁵.

L'assenyalat en el paràgraf anterior s'estableix sense perjudici de la potestat dels òrgans de contractació de prendre les oportunes mesures per a comprovar,

²⁵ El Punt d'Informació Ambiental de la CAIB disposa d'una recopilació actualitzada de tota la normativa ambiental -local, autonòmica, nacional i europea- aplicable a les Illes Balears.

<http://www.caib.es/sites/puntinformacioambiental/es/normativa-48661/>

durant el procediment de licitació, que els candidats i licitadors compleixen les obligacions a què es refereix el citat paràgraf.

L'incompliment de les obligacions referides en el primer paràgraf donarà lloc a la imposició de les penalitats a què es refereix l'article 192.

La llista de convenis internacionals en l'àmbit mediambiental a què es refereix l'article 201 és la següent (annex V LCSP):

- Conveni de Viena per a la protecció de la capa d'ozó i el seu Protocol de Montreal relatiu a les substàncies que esgoten la capa d'ozó,
 - Conveni per al control de l'eliminació i el transport transfronterer de residus perillosos (Conveni de Basilea),
 - Conveni d'Estocolm sobre contaminants orgànics persistents (COP),
 - Conveni de Rotterdam sobre el procediment de consentiment fonamentat previ aplicable a uns certs plaguicides i productes químics perillosos objecte de comerç internacional (PNUMA/FAO) (Conveni PIC), Rotterdam, 10 de setembre de 1998, i els seus tres Protocols regionals.
- Neteja Còpia el text

L'Acord de Consell de Govern estableix que l'òrgan de contractació assenyalarà en els plecs l'organisme o organismes dels quals els candidats o licitadors puguin obtenir la informació pertinent sobre protecció del medi ambient. Aquests organismes són els següents:

- **Ministeri de Transició Ecològica**

<http://www.mapama.gob.es/es/ministerio/servicios/informacion>

Serveis d'Informació ambiental

Telèfon: 915976577

Calle Agustín de Betancourt, 25, 28003 Madrid

- **Conselleria de Transició Energètica, Sectors Productius i Memòria Democràtica**

DG d'Energia i Canvi climàtic

C/ Gremi de Corredors, 10 (Polígon Son Rossinyol)

07009 Palma

971177706

971176308

info@energia.caib.es

<https://www.caib.es/govern/organigrama/area.do?coduo=2390767&lang=ca>

Institut Balear de l'Energia

Plaça de Son Castelló, 1 (Polígon de Son Castelló)

07009 Palma

971177084

<https://www.caib.es/govern/organigrama/area.do?coduo=3828756&lang=ca>

- **Conselleria de Medi Ambient i Territori**

DG de Residus i Educació Ambiental
Gremi de Corredors 10. Polígon de Son Rossinyol
07009 Palma
971176666

<https://www.caib.es/govern/organigrama/area.do?coduo=3184&lang=ca>

Punt d'Informació Ambiental

http://www.caib.es/sites/puntinformacioambiental/es/pagina_inicial-57096/?campa=yes

- **Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació**

Direcció General de la Indústria Alimentària
Pº Infanta Isabel, 1 - 28014 Madrid
Tel.: 91 347.5361/8477
dgia@mapa.es

<https://www.mapa.gob.es/es/alimentacion/temas/default.aspx>

- **Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació**

Direcció General de Polítiques per a la Sobirania Alimentària
C/ d'Eusebi Estada, 145 - 07009 Palma
971177171

<https://www.caib.es/govern/organigrama/area.do?coduo=3828850&lang=ca>

2. CONDICIONS ESPECIALS D'EXECUCIÓ DEL CONTRACTE

Les condicions d'execució d'un contracte constitueixen requisits objectius fixos que no incideixen en l'avaluació de les ofertes, sinó que despleguen els seus efectes en l'execució del contracte. És a dir, determinen la forma concreta en què haurà d'actuar el contractista, sigui qui sigui l'adjudicatari final, per a complir amb les previsions del contracte.

La clau per a entendre les condicions especials d'execució resideix, justament, en la paraula «especials». Com recull la Resolució 897/2019 del Tribunal Administratiu Central de Recursos Contractuals del Ministeri d'Hisenda les condicions especials són circumstàncies accessòries a l'execució de la prestació principal. És a dir que, són requisits que, si bé no són estrictament exigits per l'objecte del contracte o part d'aquest, però estant relacionats amb ell, s'introdueixen de manera addicional per a fomentar polítiques transversals ambientals, socials o d'innovació.

Per això, les condicions especials tampoc poden ser les simples obligacions legals en matèria ambiental.

Per tant, en la preparació dels plecs, s'ha d'assegurar que:

- Les característiques imprescindibles de l'objecte de contracte es defineixen com a especificacions tècniques i NO com a condicions especials d'execució. En les especificacions tècniques, s'inclourien tots aquells aspectes o característiques que han d'aparèixer explícitament recollides en les ofertes i acreditades o justificades en elles.
- Només s'inclouen com a condicions especials d'execució aquells aspectes complementaris que no són essencials per al treball objecte de contracte -ni obligacions legals (veure apartat III.3)- però que milloren el seu comportament ambiental en l'execució i, per als quals, no es requereix una justificació específica en les ofertes.

L'incompliment d'aquestes condicions pot comportar penalitats, donar lloc a una prohibició de contractar o suposar la rescissió del contracte, per la qual cosa el contractista tindrà un gran interès a complir de manera adequada amb aquestes previsions. Per a això serà necessari adoptar unes certes cauteles en la determinació d'aquesta mena de condicions, que pivoten fonamentalment sobre el respecte del principi de publicitat i el d'igualtat i no discriminació dels licitadors.

Límits de les condicions especials:

- que estiguin vinculades a l'objecte del contracte,
- s'indiquin en l'anunci de licitació i en els plecs,
- no siguin directament o indirectament discriminatòries, siguin compatibles amb el Dret UE.

A més del principi de publicitat, en l'elecció i aplicació de les condicions especials d'execució adquireix una importància especial el principi de no discriminació, ja que la determinació de les condicions especials d'execució deixarà fora a les empreses que manquen de recursos adequats per a complir amb les previsions exigides en el contracte i la seva imposició afectarà les ofertes que presenten, ja que l'empresari repercutirà en el preu del contracte el cost de fer front a aquestes condicions d'execució. Es tracta d'un equilibri complex entre la cerca de condicions adequades de protecció del medi ambient i la no imposició de traves innecessàries a la lliure competència.

Amb la finalitat d'evitar duplicitats, no es podran utilitzar com a criteris de selecció ni ser valorats com a criteris d'adjudicació els extrems inclosos en qualitat de condicions especials d'execució. Correspondrà a l'òrgan de contractació decidir en cada cas en qualitat de quina, i amb quins efectes, vol incloure un requisit ambiental en els plecs del contracte.

Que l'exigència s'orienti al moment d'execució del contracte, exclou que la mateixa es refereixi a les característiques del licitador, i així per exemple podran exigir-se com a condició especial d'execució determinats requisits mediambientals referits al contracte, però no que l'empresa licitadora compti amb determinades certificacions mediambientals²⁶.

D'acord amb l'apartat 10 de l'Acord de Consell de Govern els òrgans de contractació establiran de manera obligatòria en els plecs de clàusules administratives particulars, almenys, una condició especial d'execució de caràcter mediambiental, quan es tracti de contractes amb perspectiva mediambiental o quan l'òrgan de contractació el consideri apropiat en atenció al tipus contractual, a l'objecte i a les característiques del contracte.

Les clàusules de tipus ambiental que es poden incorporar als plecs de clàusules administratives particulars com a condicions especials d'execució persegueixen, entre altres, les següents finalitats:

- la reducció de les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle;
- l'adaptació a l'efecte del canvi climàtic;
- la prevenció de la contaminació atmosfèrica;
- el manteniment o la millora dels valors ambientals que es puguin veure afectats per l'execució del contracte;
- una gestió més sostenible de l'aigua;
- el foment de l'ús de les energies renovables;
- la promoció del reciclatge de productes i l'ús d'envasos reutilitzables;
- l'impuls del lliurament de productes a granel i la producció ecològica.
- subministrament dels aliments frescs o de temporada, de qualitat diferenciada i amb un cicle curt de distribució;
- afavorir el consum d'aliments saludables.

Els òrgans de contractació atribuiran el caràcter d'obligacions contractuals essencials a les condicions especials d'execució de caràcter mediambiental recollides en els plecs de clàusules administratives particulars, si bé només podran qualificar-se com a obligacions essencials si es delimiten i configuren degudament com a tals en els plecs i no de manera genèrica.

26 [https://www.hacienda.gob.es/tacrc/resoluciones/a%C3%B1o%202020/recurso%200076-2020%20\(res%20368\)%2012-03-2020.%20corregida.pdf](https://www.hacienda.gob.es/tacrc/resoluciones/a%C3%B1o%202020/recurso%200076-2020%20(res%20368)%2012-03-2020.%20corregida.pdf)

<http://www.gobiernodecanarias.org/cmsgobcan/export/sites/hacienda/tacp/TACP-2020/RES-003-2020-REMC-220-2019.pdf>

Totes les condicions especials d'execució que formen part del contracte seran exigides igualment a tots els subcontractistes que participen de l'execució del mateix (art. 202.4 LCSP)

Disposar de clàusules contractuals mediambientals només és eficaç si el compliment d'aquestes clàusules és objecte d'una supervisió adequada. Poden aplicar-se diferents mètodes de supervisió del compliment del contracte:

- Es pot demanar al proveïdor que proporcioni proves de compliment.
- L'autoritat contractant pot dur a terme comprovacions sobre el terreny.
- Es pot contractar un tercer perquè supervisi el compliment.

S'han d'incloure en el contracte penalitats apropiades en cas d'incompliment (veure apartat III.3).

RESUM

- S'ha d'establir de manera obligatòria en els plecs de clàusules administratives particulars, almenys, una condició especial d'execució de caràcter mediambiental, quan es tracti de contractes amb perspectiva mediambiental o quan l'òrgan de contractació ho consideri apropiat en atenció al tipus contractual, a l'objecte i a les característiques del contracte.
- Les condicions especials d'execució són requisits que, si bé no són estrictament exigits per l'objecte del contracte o part d'aquest, però estant relacionats amb ell, s'introdueixen de manera addicional per a fomentar polítiques transversals ambientals.
- L'incompliment d'aquestes condicions pot comportar penalitats, donar lloc a una prohibició de contractar o suposar la rescissió del contracte.
- Amb la finalitat d'evitar duplicitats, no es podran utilitzar com a criteris de selecció ni ser valorats com a criteris d'adjudicació els extrems inclosos en qualitat de condicions especials d'execució.
- Se'ls atribuirà el caràcter d'obligacions contractuals essencials.
- S'haurà d'establir el mètode de supervisió del compliment de les condicions especials d'execució.
- S'han d'incloure en el contracte penalitats apropiades en cas d'incompliment.

EXEMPLES CONDICIONS D'EXECUCIÓ DEL CONTRACTE

Contractes d'obra

L'adjudicatari presentarà un informe sobre les mesures que vagi a adoptar per a

garantir la gestió ambiental en l'execució del contracte assenyalant els impactes mediambientals concrets dels diferents processos de la construcció així com les mesures preventives i correctives que adoptarà per a minimitzar els impactes esmentats i garantir el compliment de la legislació mediambiental aplicable a l'execució del projecte.

Contractes de subministrament

- En un contracte d'adquisició de fotocopiadores: gestió d'equips obsolets o residus d'equips
 - L'adjudicatari separarà de manera selectiva els residus d'embalatge generats en la instal·lació dels equips i els dipositarà en els contenidors que així li especifiqui la contractant per al seu correcte reciclatge.
 - A més, retirarà gratuïtament els equips obsolets i els seus components.
 - En tal cas, haurà d'informar del destí dels equips, que pot ser el propi fabricant a través d'un sistema de retorn o una entitat per a la seva reparació i reutilització (opcions preferencials) o un gestor autoritzat de residus (si es destina al reciclatge).

Contractes de serveis

- Servei de jardineria: els envasos no perillosos se separaran en les fraccions de recollida selectiva urbana i es tiraran en els mateixos selectivament. Els envasos de productes perillosos es recolliran separatament i gestionaran a través d'un gestor autoritzat. Els olis lubricants i altres productes de vehicles i maquinària, es recolliran separatament i gestionaran a través d'un gestor autoritzat.
- Servei de neteja: Respecte als residus generats en el servei (paper, draps, cartó, envasos de productes, etc.), l'adjudicatari gestionarà els residus generats durant l'execució del contracte i garantirà la seva correcta gestió. Si aquests són assimilables a urbans, l'adjudicatari segregará els residus generats dipositant-los en els contenidors urbans o els gestionarà a través d'un gestor autoritzat en cas que els residus tinguin consideració de residus perillosos (bàsicament els envasos de productes de neteja classificats com a perillosos). - A l'inici del contracte l'adjudicatari presentarà els gestors autoritzats als quals lliurarà els seus residus perillosos.

3. PENALITATS

Els plecs de clàusules administratives particulars podran establir penalitats, conforme a l'establert en l'apartat 1 de l'article 192, per als casos d'incompliment o de compliment defectuós de la prestació que afectin a característiques d'aquesta,

especialment quan s'hagin tingut en compte per a definir els criteris d'adjudicació, o atribuir a la puntual observança d'aquestes característiques el caràcter d'obligació contractual essencial als efectes assenyalats en la lletra f) de l'apartat 1 de l'article 211.

Això significa que el plec, com a llei del contracte, té com a principal funció preservar l'adequat compliment de la prestació que es licita, perquè en ella radica la satisfacció de l'interès públic.

A més l'incompliment pel contractista en l'execució del contracte de les obligacions aplicables en matèria mediambiental establertes en el dret de la Unió Europea, el dret nacional, per les disposicions de dret internacional mediambiental (veure apartat III.3) que vinculin l'Estat i en particular les establertes en l'annex V de la LCSP, dona lloc, de conformitat amb l'article 201 de la LCSP, a la imposició de les penalitats a què es refereix l'article 192 de la LCSP, la quantia de la qual no pot ser superior al 10 % del preu del contracte.

L'Acord de Consell de Govern disposa que els plecs de clàusules administratives particulars assenyalaran de manera clara, precisa i inequívoca que els criteris d'adjudicació i les condicions especials d'execució de caràcter mediambiental es consideren obligacions contractuals de caràcter essencial podent optar l'òrgan de contractació en cas d'incompliment i en funció de la seva gravetat bé per resoldre el contracte, o continuar amb l'execució del contracte, amb la imposició de penalitats. Aquestes penalitats hauran de ser proporcionals a la gravetat de l'incompliment i les quanties de cadascuna d'elles no podran ser superiors al 10 % del preu del contracte, IVA exclòs.

La imposició de penalitats per incompliment de les condicions especials d'execució considerades obligacions contractuals essencials, definit en els plecs o en el contracte com a infracció greu, concorrent dol, culpa o negligència en l'empresari donarà lloc a l'inici d'un expedient de prohibició de contractar en les condicions establertes en l'art. 73 de la LCSP.

La possibilitat d'establir penalitats que ofereix l'art. 192 de la LCSP s'ha d'entendre supeditada al fet que els plecs concretin, encara que sigui en termes més o manco amplis, els supòsits de compliment defectuós als quals el precepte només es refereix genèricament. Aquest deure de concreció en els plecs pretén privar a l'òrgan de contractació de la possibilitat d'actuar arbitràriament en perjudici del principi d'igualtat de tracte.

S'ha de redactar la clàusula (o la lletra corresponent del quadre de característiques del contracte en el cas d'utilitzar els models de plec de clàusules administratives particulars) de manera clara a fi de conèixer l'abast de les conductes que donarien lloc a la sanció, i la seva graduació, respectant el principi de proporcionalitat, així com les conseqüències de la inobservança de les condicions descrites en els plecs i s'han de fixar uns paràmetres per a entendre quan s'està en situació penalitzable, i establir un llindar màxim que determini la resolució del contracte.

Expedient d'imposició de penaltats

En l'expedient de contractació haurà de quedar constància de la constatació per l'Administració de l'incompliment contractual i s'haurà de donar trasllat de les citades actuacions al contractista atorgant un tràmit d'audiència perquè formuli les al·legacions que considerés convenientes, abans de dictar la resolució definitiva acordant la imposició de penaltats.

RESUM

- Els plecs de clàusules administratives particulars assenyalaran de manera clara, precisa i inequívoca que els criteris d'adjudicació i les condicions especials d'execució de caràcter mediambiental es consideren obligacions contractuals de caràcter essencial podent optar l'òrgan de contractació en cas d'incompliment i en funció de la seva gravetat bé per resoldre el contracte, o continuar amb l'execució del contracte, amb la imposició de penaltats. Aquestes penaltats hauran de ser proporcionals a la gravetat de l'incompliment i les quanties de cadascuna d'elles no podran ser superiors al 10 per cent del preu del contracte, IVA exclòs.
- També s'imposaran penaltats per l'incompliment pel contractista en l'execució del contracte de les obligacions aplicables en matèria mediambiental establertes en el dret de la Unió Europea, el dret nacional, per les disposicions de dret internacional mediambiental (veure apartat III.3) que vinculin l'Estat i en particular les establertes en l'annex V de la LCSP. La quantia no pot ser superior al 10 % del preu del contracte.
- S'ha de redactar la clàusula de manera clara a fi de conèixer l'abast de les conductes que donarien lloc a la sanció, i la seva graduació, respectant el principi de proporcionalitat, així com les conseqüències de la inobservança de les condicions descrites en els plecs i s'han de fixar uns paràmetres per a entendre quan s'està en situació penalitzable, i establir un límit màxim que determini la resolució del contracte.

